

RUC: Et universitet i krise

Studerne demonstrerede udenfor vinduerne, da RUCs bestyrelse kort før jul besluttede at gennemføre en besparelsesplan, som kan koste 20-30 ansatte deres job. Det er den første større nedskæringsrunde i årevis på et dansk universitet.

For de ansatte kom underskuddet som en ubehagelig overraskelse, for med indførelse af en bestyrelse og en magtfuld rektor har de ikke længere løbende indblik i eller indflydelse på stedets økonomi.

RUCs spareplan er den hidtil sværeste opgave, som en af de nye universitetsbestyrelser er stillet overfor. Det er en bestyrelse med eksternt flertal, ikke interne faglige overvejelser, som prioriterer RUCs økonomi.

På bestyrelsesmødet trådte det nye bestyrelsesmedlem Christian S. Nissen – kendt som *troubleshooter* fra Nationalmuseet, Rigshospitalet og DR – frem. Han kaldte budget-situationen ”meget, meget alvorlig” og argumenterede for den absolutte nødvendighed af, at der etableres ”en reserve på 15 mio. kr”. Kun få udfordrede Nissens fremlæggelse, den mand har styr på økonomi og er dermed klasser over de andre bestyrelsesmedlemmer. Ingen er i tvivl om, at han er bestyrelses stærke mand.

Kun en ender med at stemme nej til Nissens forslag til budget. Det var det medarbejdervalgte vip-medlem.

REPORTAGE s. 16

Hvor er erhvervslivet 3
Aarhus-rector Lauritz Holm-Nielsen er træt af, at der stilles ensidige krav til universiteterne

Læg elfenbenstårnet ned 4
Er Socialdemokraterne i opposition til Regeringen, når det handler om forskning og uddannelse? En konference kunne give svaret

OK: Mere i løn 6
Holdningsundersøgelse blandt universitetslærere og sektorforskere fortæller, at 63 pct. kræver mere i løn. Og det skal være højere grundløn, ikke 'ny løn'

Sektorforskningens bevillinger 8
Fra januar 2008 kan sektorministerier udlicitere myndighedsopgaver og rådgivning til private firmaer. Men ministerierne kan lade være, men det må de ikke, siger rådgivende ingeniører

Universitetsfrihed i bund 10
- konstaterede britisk undersøgelse på basis af UNESCO-kriterier, som Danmark har tilsluttet sig. Men Videnskabsministeren vil ikke fortælle Folketinget om UNESCO-kriterierne ...

Krise på RUC 15-19
På dramatisk møde før jul besluttede bestyrelsen en nedskæringsplan, som kan betyde farvel til 20-30 ansatte. 8 af de 15 mio. som skal spares, skyldes en voksende administration og højere lederløn

TEMA: Deltidsansat 22-25

Ansæt på prøve 22
- på sjette år: 'Det er forargeligt, at universiteternes bestyrelser, rektorer, dekaner og institutledere ikke ærligt fortæller politikerne om vores vilkår

Beskæftigelsesminister håner 24
- og hundser, når han vil fratage deltidsansatte deres supplerende dagpenge: 'Vi udstilles som nassere, selv om det faktisk er systemet, som udnytter os' KOMMENTAR

Forført af studenten 28
66 tegn på, at den forhenværende studerende forsøger at forføre dig.

NOVELLE

Medlemsblad for DM's universitets-ansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, DJØF's undervisnings- og forsknings-ansatte (under Overenskomstforeningen), samt JAs, DFs og DDDs undervisnings- og forskningsansatte.

Bladets leder udtrykker fælles holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigtvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Redaktion:

Lektor Leif Søndergaard, DM I
Lektor Mogens Ove Madsen, DJØF
Seniorforsker Niels Erik Poulsen, DM3
Lektor Lars Kamp Nielsen,
PharmaDanmark
(ansvarshav. for dette nummer)
Seniorrådgiver Kirsten Pilegaard,
Dyrlægeforeningen
Anders Correll, JA

Journalist Thomas With
(tkw@dm.dk)
Red. leder Jørgen Øllgaard
(Joe@dm.dk)

Redaktionen adresse:

FORSKERforum
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg

Telefon: 38 15 66 33
Fax: 38 15 66 32

FORSKERforum

udkommer 9 gange om året.
Bladet udkommer den første uge
i hver måned.

Næste deadline:

18. februar 2008

Se de seneste nyheder på
www.forskerforum.dk

Øvrige adresser:

DM
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 15 66 00

DJØF
Gothersgade 133
PB 2126
1015 Kbh. K
Tlf. 33 95 97 00

PharmaDanmark
Rygaards Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 39 46 36 00

JA – Jordbrugsakademikerne
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Dyrlægeforeningen
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Oplag: 7.500

Grafisk Produktion:

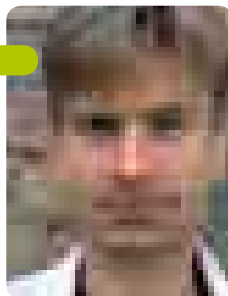
Poul Rømer Design
Tlf. 44 53 05 51

Tryk:
Datagraf

Foto: Søren Hartvig
(hvor ikke andre er anført)

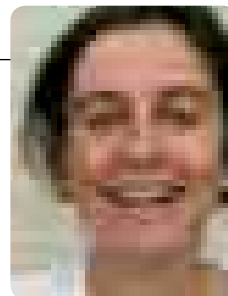
LEDER

Af Anders Correll, JA

Lars Kamp Nielsen, DF

Kirsten Pilegaard, DDD

'Søg dig et andet job ...

Garrett Hardins berømte essay fra 1968 i Science bliver brugt af Jens Erik Kristensen – hovedredaktør på den nyligt udkomne antologi "Ideer om et universitet" – til at beskrive den udvikling, der blev igangsat med den ny universitetslov. En afvikling af universiteterne som offentlige producenter af viden er sat i gang. Det fælles gode bliver forvandlet til konkurrencefikserede industri-virksomheder med det formål, at den enkelte forsker retter sig ind efter en minimering af afstanden "Fra forskning til faktura".

Industriantekgangen kommer tydeligt til udtryk i sammensætningen af de nye bestyrelser med en overvægt af medlemmer fra det private erhvervsliv. Bestyrelserne indgår kontrakter med forskningsministeren om at lave "mere af al ting" – for mindre. Finansieringen skal ske med stadig mere udhulede STÅ-satser og basisbevilgninger, der vil blive konkurrenceudsat i et endnu ikke afklaret omfang.

I Hardins essay bliver kampen om ressourcerne eksemplificeret med kampen om græsningen på et traditionelt fælles græsningsareal (common=fælle). Mathæus-effekten sørger for, at dyr, der sætter flere dyr på arealet, får en stigende del af det samlede udbytte, mens konsekvenserne af en resulterende overgræsning skal deles af alle dyrerne. Ideen om fællesgræsning blev opgivet og arealet blev opdelt. Stjerneforskere får selvfølgelig noget ud af konkurrenceudsætningen, men der bliver mindre til de, der har knap så mange stjerner. Alle skal dele sliddet på fællesfaciliteterne, da eventuelle overhead som regel er "evaporeret" inden, de når frem til afdelingerne.

Universitetsforskere er ikke mimoser. Det er en langvarig og behård kamp at få en faste stilling og der har altid været kamp om midlerne til det avancerede apparatur. Men det er nyt, at man også skal kæmpes om de simple daglige fornødheder og endnu hårdere er det for de indfusede sektorforskere, der også nogle steder skal skaffe deres egen løn. Der er ikke mange murersvende, der selv skal have mursten og mørtel med på arbejde og nok endnu færre, der selv skal skaffe lønnen.

Med ansættelsen af universitetsforskere følger også et ansvar hos ledelsen til at skaffe driftsmidlerne. Mens vi venter på, at ansvaret sætter sig igen i form af en industrialisering med en opdeling af

vore institutioner i produktions-, økonomi-, udviklings-, kvalitetssikrings- og markedsafdelinger, kan vi jo overveje, om det er på det "nye" universitet, at vores fremtid ligger?

Lugten i bageriet bliver mere og mere kvælende. På årets næstsidsste dag udartede det sig til åndenød, da Helge Sanders kommentar til en Århus-forskers beklagelse i Jyllandsposten over den megen tid, forskeren må bruge på ansøgninger og administration: "Men det er helt urimeligt, hvis forskere bruger to tredjedele eller trejerdedele af deres tid på at søge penge. Så vil jeg anbefale dem at finde et andet job" (JP 30.12.07).

Med succesrater på 10-20 % skal man skrive mange ansøgninger og når Helge Sander siger, at han har lettet ansøgningsprocedurerne med indførelsen af

interessetilkendegivelser, er han dårlig orienteret. Det er netop i denne fase, det store arbejde nu ligger med konsortiesammensætning til stadig større puljeklumper og strategiafklaring i forhold til mere og mere detailbeskrevne cigarkasser. Mange mister simpelthen pusten. Når Danmark kun kommer hjem med 2-3 projekter fra den nye frie EU-forskningsfond, viser det katastrofens omfang.

Kritikken fra både nobelpristagere, Videnskaberne Selskab og stort set alle forskningsansatte af universitetsloven og dens konsekvenser i form af kommandostyring og ufrugtbar konkurrenceudsættelse bliver mere og mere voldsom. Fra rektorerne er kritikken indskrænket til en beklagelse af for få økonomiske midler. Og talsmanden for bestyrelserne, Johannes Due, ser – på linie med minister Sander – stort set ingen problemer, da de samlede bevillinger nok vil være stigende.

Det er nu politikerne skal handle. Partierne bag universitetsloven vil først starte et eftersyn af universitetsloven i 2009, men da kan det være alt for sent. Arbejdsglæden er i et frit fald og en del af de gode, flittige forskere vil sikkert følge Helge Sanders opfordring og finde andre græsgange. Selv om Ny Alliance vil udskrive frihedsbreve til universiteterne og Jesper Langballe, som altid er en ivrig beskytter af universiteternes frihed, er det ikke mandater nok til en øjeblikkelig revision. Socialdemokraterne bør støtte en lovrevision nu.

Vi har åbnet os – hvor er erhvervslivet?

Aarhus-rektoren er træt af, at der hele tiden stilles krav til universiteterne: 'De byder os op til dans, men når det kommer til stykket, vil de ikke danse ...'

Aarhus-rector Lauritz Holm-Nielsen – her sammen med DPU-rector Lars Pallesen – fotograferet i korridoren til et 'dinner-møde' med minister Sander på Marienborg i efteråret

Elfenbenstårnet må lægge sig ned, så det kommer nærmere almindelige mennesker og så samfundet og erhvervslivet kan bruge universitetet. Sådan lød det forleden ved en forskningskonference, som Socialdemokraterne holdt. Men Aarhus-rector Lauritz Holm-Nielsen protesterede:

"Hallo, den retorik holder ikke længere: Elfenbenstårnet findes ikke mere kun som tårn. Det har også åbnet sig enormt over for omverdenen. Problemet ligger nu et andet sted: Store dele af erhvervslivet er slet ikke rustet til at tage imod den viden, som universitetet ligger inde med. Beslutningsvejen er centraliseret i mange firmaer, så det går alt for langsomt med at tage beslutninger; det kan tage så længe, at forskningsfeltet ikke er interessant længere for universitetets forskere. Erhvervslivet skal være lige så hurtigt, som vi er".

Erhvervslivet vil gerne, når andre betaler

En statistik fortalte for nylig, at det danske erhvervslivs forskningsindsats er stagnerende.

"Det kræves af universitetet at vi bruger ressourcer på at formidle og på 'vidensdeling'. Men jeg kan blive i tvivl om, hvor meget der investeres i forskning fra store dele af erhvervslivet. Man er meget interesseret i, hvad der kan foregå for offentlige tilskud, mens det er sværere at få virksomhederne til selv at bidrage. Det er ofte svært at finde en fælles finansieringsformel for en dyr aktivitet. Man kan få det indtryk, at holdningen er, at det er nemmest at finde fodslag, hvis man kan på-

lægge andre kravene og hvis andre betaler", siger Aarhus-rektoren.

Det hedder ofte, at den danske erhvervsstrukturs ømme punkt er, at der er for mange små og mellemstore virksomheder og at disse er dygtige til 'innovation', men derimod ikke sætter ressourcer af til 'forskning og udvikling', som er universitetets kompetencer.

"Det kræver energi og ressourcer at deltage, og der skal alle parter være villige til at påtage sig sin del. Virksomhederne skal afsætte ressourcer og ledelseskraft. De skal måske have udviklingschefer, der som resultatmål har at fremme samarbejdet med universiteterne og de burde ansætte akademikere, som kan 'oversætte' universiteternes viden og som kan udnytte universiteternes indgange til den globale vidensmængde", siger Lauritz Holm-Nielsen.

Ikke frugtbart, når krav kun går den ene vej

Holm-Nielsen er træt af, at politikere og erhvervsliv bliver ved med at stille krav til universiteterne som om, der ikke er sket noget:

"Der tales om ligestilling mellem universitetet og erhvervslivet. Men det bygger jo på forkerte forudsætninger, som er fortidens, når man bliver ved at formulere krav til universitetet, mens de der kræver ikke er i stand til at tage imod, hvad vi kan tilbyde. Vi har ikke noget imod, at der stilles krav, men det er ikke frugtbart, at kravene kun stilles den ene vej", siger han. "Det er heller ikke produktivt, når erhvervslivet stiller krav om,

at universiteterne skal dreje deres aktivitet over mod 'innovation' til gavn for konkrete erhvervsvirksomheder. Universitetets hovedkompetencer skal altså være langsigtet forskning samt uddannelse af vidende, nysgerrige, kritiske og kreative unge mennesker".

Ingen offentlig interesse for at drøfte erhvervslivets svagheder

"Jeg har sagt det her offentligt – også hos arbejdsgiverne i Dansk Industri, som bliver vigende i blikket. Men det er ligesom, at der i den offentlige dagsorden ikke er den store interesse i at diskutere erhvervslivets svagheder. Man vil hellere fortsætte med at stille krav til universiteternes omstilling. De byder os op til dans, men når det kommer til stykket vil de alligevel ikke danse – og det kommer der jo ikke en tango ud af".

Han vil gerne have dagsordenen drejet:

"Politikere og erhvervslivet bør anerkende de store skridt, som universiteterne har taget på få år. Vi har fået en ny ledelsesstruktur, institutionsstruktur, mere konkurrence, vi har åbnet os! Det vil vi gerne have respekteret. Hvorfor siger politikere og erhvervsliv f.eks. ikke til sektoren: 'Nu er der gået et år siden fusionerne, det har I egentlig gjort meget godt. Tak for det. Så nu skal I have lidt arbejdsro, uden at vi stiller nye krav til Jer – og nu er det vores tur til at levere vores del'".

jø

Konference d. 14. januar kl. 13-18

Elfenbenstårnet med forskerne i toppen skal ikke brydes ned. Det skal ned at ligge, så arbejdspladserne og samfundet kan bruge universitetet. Der skal være en åben linie, så viden kommer ud. Evnen til at tænke innovativt er ikke kun for eksperter.

Sådan lød åbningsreplikken fra en af fagbevægelsens topfolk, **LO-sekretær Marie-Louise Knuppert**, da Socialdemokraterne holdt forskningskonference i januar. Efter den indgangsreplik sagde hun ikke mere.

Socialdemokraterne er ikke oppositionsparti, når det gælder forskning og uddannelse. Partiet stemte sammen med Regeringen om de store reformer: Den drastiske afvikling af universitetsdemokratiet i 2003 og den med fusionerne i 2007.

Folketingsmedlem **Rasmus Prehn** havde den utaknemmelige opgave at forklare, hvad der egentlig var konferencens formål. Temaet hed *"Fra forskning til værdier"*, hvilket var noget helt andet end Regeringens slogan *"Fra*

forskning til faktura", understregede Prehn:

"Og det er netop forskningens værdier, som konferencen skal handle om, det vidensbaserede samspil mellem forskning / viden- deling / innovation. Som skal ske i samtale og fælles resonnement".

Men konferencegæster blev skuffede, hvis de kom i forventning om, at her skulle der tales om, hvordan forskningen kan tjene *befolkningens velfærd*, så velfærd ikke bare bliver lig med erhvervslivets nytteværdi. Eller om forskningens bidrag til *livskvalitet*, som noget andet end voksende forbrugsevner, ny bil, fladskærm og samtalekøkken.

Dagsordenen var nemlig stort set den samme, som når Videnskabsministeren indbyder.

De fleste konferencer har et obligatorisk indlæg, som skal skabe overblik. Her i form af et begavet indlæg fra **videnskabs-professor Hans Siggaard Jensen**, der talte om en indskrænkende reglementering af den danske forskningspolitik. Danmark burde kombinere erfaringerne fra de andre nordiske lande: De norske frihedsgrader, den fraværende statsstyring i Finland og universiteternes uafhængighed i Sverige.

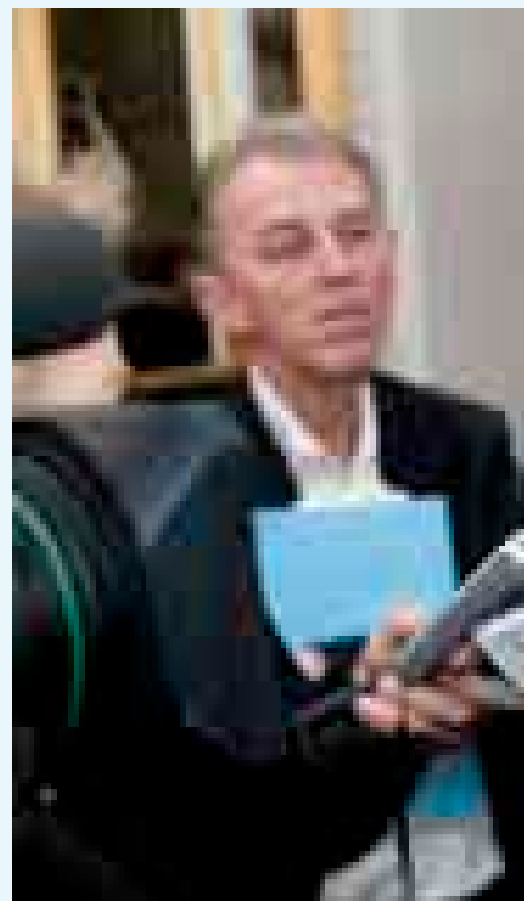
Så var der et Regerings-indlæg – ikke fra Venstre eller Helge Sander – men fra **en konservativ forskningsordfører**, der talte i så brede termer om samspil mellem offentlig og privat, at talen kan genbruges på privatisering af sygehusvæsenet, postvæsenet, DSB osv. Flosklerne stod i kø, når der fx blev talt om "videndeling i praksis via mund-til-mund". Der så vi en mand, som ikke ved meget om forskning eller universiteter. Men han vidste dog, at en politiker aldrig må glemme at besynde den frie grundforskning, uanset om den er der eller ej:

"Vi skal sikre, at universitetet har frie rammer, så det kan forske i noget som ikke direkte skal anvendes, men som kan pege fremadrettet mod nye indsigter".

Det var der ikke mange, som kunne blive uenige med ham i. Men hvordan han vil sikre det, sagde han ikke noget om. Og der var heller ingen som spurgte.

Den nye forskningsordfører for Socialdemokraterne **Kirsten Brosbøl** holdt et indlæg, som var lidt mere vovet: "Socialdemokraterne gik med i universitetsloven, fordi der var behov for en revision. Og det er jo heller ikke gået stille af, der har været en livlig debat om den", sagde hun uden at fortælle tilhørerne, *hvor* den debat er foregået.

"Men hvis loven har skabt unødigt frustration, så er Socialdemokraterne villig til at se

Socialdemokraternes formand - her sammen med oppositionen.

på det. Vi har aftalt med Regeringen, at loven skal evalueres i 2009, hvor vi vil se på den generelle regelstyring i cirkulærer og styrelser, så universiteterne kan få fred for de stramme styringskriterier", sagde hun.

De vågne og semantisk stærke lagde mærke til, at når hun sagde noget, som lød kritisk over for den herskende tilstand, så var der lige indlagt et *"efter-min-mening"*. Positivt fortolket betyder det, at hun sagde det kritiske for egen regning, for det tema har Socialdemokraterne ikke afklaret internt. Negativt fortolket betyder det, at den kritik er partitoppen ikke enig i, for forskningspolitik er ikke noget, partiet vil skændes med Regeringen om.

Men den slags *technicalities* var ikke hendes ærinde. Det var derimod at understrege, at Barcelona-målsætningen altså ikke er opstillet for forskningsfrihedens skyld.

Århus-rector **Lauritz Holm-Nielsen** prøvede at lave lidt rock i synagogen: "Elfenbenstårnet findes ikke mere. Universitetet har også åbnet sig enormt over for omverdenen. Problemet ligger nu et andet sted: Store dele af erhvervslivet er slet ikke rustet til at tage imod den viden, som

Om konferencer

Der findes groft sagt tre typer konferencer: Den med et interessant program, hvor deltagerne provokeres og faktisk får noget med hjem, men det sker desværre yderst sjældent. Den anden type er, hvor arrangøren har en (skjult) politisk dagsorden, og konferencen skal gøde jorden. Den type holder især Videnskabsministeren nogle af, for han har magt til at gennemføre ting bagefter konferencen. Og den tredje type er alibi-konferencen, hvor deltagerne spørger sig, hvad der egentlig er konferencens hensigt, for programmet er konturløst og oplægsholderne er påfaldende ufarlige og det hele er ligesom uforpligtende. Men det er slet ikke så indviklet, for formålet er egentlig bare, at arrangøren kan sige, at nu har de holdt en konference. Bagefter kan arrangøren så sige, at konferencetemaet har været 'til spændende og livlig og interessant debat'. Og det legitimerer i demokratiet, at de kan fortsætte deres politik på området - eller det skaffer dem nogle års fred, hvor de kan fortsætte med ikke at gøre noget. (De tre typer konferencers *interessantheds-grad* kan i øvrigt måles på værdien af deres referater: Referatet af den første type er interessant for eftertiden. Det andet kan måske bruges af politiske tegntydere. Og det tredje er fuldstændig ligegyldigt, for konferencen er glemt i det øjeblik, den er slut).

nstårnet ned

forskningspolitik? Jo, vi går efter 'værdier', lød oplægget til S-konference

Minister Villy Søvnald (SF) og Margrethe Vestager (Rad.) - kom ikke selv til konferencen og forklarede partiets forskningspolitik

universitetet ligger inde med. Beslutningsvejen er centraliseret i mange firmaer, så det går alt for langsomt med at tage beslutninger; det tager så længe, at feltet ikke er interessant længere for universitetets forskere. De skal være lige så hurtige, som vi er".

Den provokation var der ikke nogle, som bed på.

Heller ikke **forskningschef Charlotte Rønhof fra Dansk Industri**, der ellers repræsenterer netop de middelstore og små firmaer, som forsker for lidt og som Holm-Nielsens provokation blandt andet var rettet mod.

Rønhof brugte i stedet sin tid på at fortælle, at Regeringens konkurrence-udsættelse af forskningsmidler er den rigtige politik; at basismidlerne ikke skal være 60 pct. men nærmere 50 pct. af universiteternes totale bevilling, for der skal være mere konkurrence om bevillingerne. Og universitetsfolk skal ikke brokke sig, for de får 500 mio. som basismidler fra Velfærdsforliget, "så der er kun grund til glæde og fest", sagde Rønhof, som ikke fortalte, at noget af det hun kalder 'basismidler' først skal igennem en konkurrence-mølle, som gør at pedanter vil sige, at det dermed ikke er 'frit disponible basismidler'.

Men den slags *technicalities* var ikke hendes ærinde. Det var derimod at understrege, at Barcelona-målsætningen altså ikke er op-

stillet for forskningsfrihedens skyld. Målet er derimod at øge den europæiske konkurrencekraft overfor USA, Japan og Kina. Husk lige det, sagde hun.

Så var vi helt på "nytte-sporet" igen.

Også en anden arbejdsgiverpart, fra **Dansk Erhverv**, meldte sig på banen ved at sige, at kritikken af universitetsreformen er forfejlet, for "undersøgelser viser, at studerende og unge forskere er glade for den reform". Men her forløb den gode mand sig, for han henviste til Regeringens argumentation for reformen *før* dens indførelse. Der findes ingen undersøgelser *bagefter*, der fortæller om glæden over reformen.

Tværtimod var der **en ung ph.d.-studerende**, der tillod sig at stå op og kritisere 'konkurrenceudbydelsen', fordi den bare betyder usikre budgetvilkår på universiteterne, så der bliver færre og færre faste stillinger, mens flere og flere unge forskere skal leve på midlertidige årskontrakter uden karriere-perspektiv.

Rønhofs svar var uforskammet: "Det er ikke et politisk spørgsmål. Det er et ledelsesproblem. Det må du snakke med din universitetsledelse om ..." - sagde hun. Uanset at arbejdsgiverne i Dansk Industri har stor indflydelse på Regeringens politik og stort medansvar for politikken med den større konkurrenceudbydelse.

Karen Siune fra Center for Forskningsanalyse havde åbenlyst forberedt et større indlæg til retfærdiggørelse af forskning og vidensspredning, men hun måtte indskrænke sit indlæg til 10 minutter. Hun kaldte det "en værdi" i forskningen, at forskningsresultater interesserer befolkningen, "som faktisk er mere interesserede i forskning end i sport".

Og så henviste hun til undersøgelser, der viser, at det kan betale sig for private firmaer at satse på forskning. Det betaler sig, og kan ses på udbyttet. Og her var vi så igen ved nytteværdien.

Den enlige repræsentant fra Videnskabsministeriet, **en kontorchef**, benyttede lejligheden til lige at vise flaget. Ikke fordi han havde noget at sige om forskning, men han vidste noget om management: "Universiteterne udnytter ikke mulighederne for samarbejde med erhvervslivet. En analyse fra CBS viser, at forskeres livsindkomst stiger i takt med deres evne til at samarbejde med erhvervslivet".

Og der var vi igen ved nytteværdien, denne gang dog ikke for erhvervslivet, men for forskerne.

Og der var vi igen ved nytteværdien, denne gang dog ikke for erhvervslivet, men for forskerne.

Socialdemokraternes og LOs konferenceoplæg lagde tydeligvis op til, at der ikke bare skulle tales om højpendede "forskning" på universiteterne. Ude på de mange danske virksomheder foregår der nemlig noget som hedder "innovation" - brugerdriven forbedring af eksisterende produkter. Og det er meget vigtigt for de danske firmaers konkurrenceevne, så det bør universiteterne altså beskæftige sig noget mere med, "innovation og forskningens anvendelser i erhvervslivet og samfundet".

Til det formål var der indkaldt to praktiskere, som kunne give eksempler og retfærdiggøre innovation. En oplægsholder fra et IT-firma som sandelig arbejder på at udvikle en sensor, der kan registrere, når der er mål i fodbold. Og en anden kom fra zoologisk have og fortalte om, hvordan man der har udviklet en tingest, så abekatte skam kan drikke af sprinkleranlæg.

Og der landede vi igen ved nytteværdien ...

jø

OK: Massivt medlemskrav om mere i løn

Universitetslærere: 'Vi vil have mere i lønningsposen. Og det er utilfredsstillende, hvis OK-resultatet ender med, at lønstigninger parkeres i lokale forhandlinger

Fagforeningens medlemmer bakker op om universitets-fagforeningernes krav om højere løn ved disse overenskomster. 63 pct. mener, at overenskomstkrauet om højere løn er "MEGET vigtigt for universitetslærere / sektorforskere i forårets overenskomster", mens 19 pct. ikke mener at løn er så vigtigt (11 pct. ved ikke og 8 pct. er ubesvaret).

HOLDNINGSUNDERSØGELSE

Det massive lønkrav harmonerer meget godt med, at medlemmerne afviser en højere prioritering af blødere lønkrav. 56 pct. siger nej til at acceptere en lønstagnation, hvis de i stedet får et undervisningsfrit semester hvert femte år, mens kun 15 pct. siger ja til at vægte det bløde krav højere (og 22 pct. siger ved-ikke).

Og medlemmerne afviser endelig den gamle myte, at universitetslærere er så meget 'con amore' med deres job, at det bærer lønnen i sig selv. 68 pct. er uenig i udsagnet: "Som universitetslærer har jeg så store frihedsgrader, at det kompenserer for, at jeg får en relativt lavere løn end sammenlignelige akademikere". Kun 11 pct. er enige i udsagnet.

Medlemmernes holdninger fremgår af den holdningsundersøgelse, som DM-Analyse gennemførte i midten af januar måned (hvor 350 DM-medlemmer på naturvidenskab og humaniora blev stillet femten spørgsmål pr. mail).

Flertallet siger nej til 'ny løn'

Arbejdsgiverne har i de sidste overenskomster parkeret eventuelle lønforhøjelser ude i lokale forhandlinger om 'ny løn'. Det har betydet, at nogle områder med flere penge (ingeniør- og delvis naturvidenskab) har kunnet give nogle ansatte tillæg. Men på fagområder med få penge (fx lave taksametre pr. student) har der ikke været penge 'at belønne med'.

Det har ført til kritik af 'ny løn'-systemet for at være mere eller mindre vilkårligt, så alt for mange ikke har haft chance for at få tillæg

ad den vej. Universitets-fagforeningerne stiller derfor med et krav til disse OK-forhandlinger om generel lønforhøjelse til alle.

Og kravet har opbakning blandt flertallet af medlemmerne. Det vil blive mødt med stor utilfredshed, hvis ACs forhandlere ikke kommer hjem med noget ekstra i lønningsposen i år. Tre ud af fire universitetslærere / forskere mener nemlig, at "det er utilfredsstillende, hvis OK-resultatet ender med, at lønstigninger overlades til lokal 'ny løn'-forhandling".

Der er overvejende en mistroisk holdning til uddelingen af tillæg via ny løn. Hver anden af de udspurgte er uenig i udsagnet: "Løntillæg via 'ny løn' er principielt et godt lønsystem, fordi løntillæg går til dem, som gør en særlig indsats". Og næsten hver anden mener tilsvarende, at universitetets arbejdsformer egner sig dårligt til individuelle løntillæg, fx fordelt via 'ny løn'.

Men der er alligevel en fjerdedel af medlemmerne, som principielt mener, at det er et godt lønsystem og som mener, at den lønform faktisk godt kan bruges på universitetet.

60 pct. har ikke fået 'ny løn' – 25 pct. har

På spørgsmålet om medlemmerne faktisk har fået del i 'ny løn' de sidste to år, så afslører 60 pct. at de ikke har fået tillæg ad den vej, mens hver fjerde siger, at det har de (der kan dog ligge en usikkerhed i, at de yngre har svaret ja, fordi de er overgået til det nye lønsystem).

Men det er meget afslørende, at omstændighederne omkring 'ny løn' er så omgærdet af fortrolighed, at over halvdelen ikke ved, om nogle af deres nærmeste kolleger har fået 'ny løn'-tillæg i de sidste to år. Hver fjerde kender dog kolleger, som har fået.

Nej til større løndifferentiering

Som en test på medlemmernes (politiske) holdninger til lønspørgsmålet blev de også spurgt, om de går ind for løndifferentiering mellem de forskellige fagområder. Her er hele 60 pct. uenige i, "hvis markedsmekanismer

i løndannelsen betyder, at der opstår større lønforskelle mellem grupper af universitetslærere, mellem fx humanister og samfundsvidenskabsfolk og naturvidenskabsfolk".

Hver fjerde går dog ind for en større løndifferentiering. Og her viser der sig ikke overraskende en klar deling i medlemsmassen, idet især humanisterne siger nej, mens naturvidenskabsfolkene ønsker større løndifferentiering.

Lederløn er lønlokomotiv

Universitetsrektor, dekaner og institutledere har fået et lønloft på 35-50 pct. i de seneste år. Argumentet fra politikere og embedsmænd har været, at deres ansvar og arbejdsbyrde er større i og med, at de er tillagt større beføjelser til at lede.

Forståelsen for dette markante lønloft er dog begrænset blandt de underordnede: Halvdelen mener ikke, at de nyansatte institutlederes lønstigning er velbegrundet i, at deres opgaver og ansvar er så meget større. Kun 14 pct. har forståelse for den store lønstigning (mens 26 pct. siger ved-ikke).

Men institutledernes større lønninger har gjort de meniges løntørst større. 60 pct. mener, at en gennemsnitlig lektorløn er for lav i forhold til institutledernes.

Og så mener halvdelen af de udspurgte i øvrigt, at det er "et vægtigt argument for højere løn til menige universitetslærere, at lederne har fået markant højere lønninger". Hver fjerde mener dog ikke, at det er et vægtigt argument (mens 15 pct. siger ved-ikke).

Hårdere arbejdsbelastning

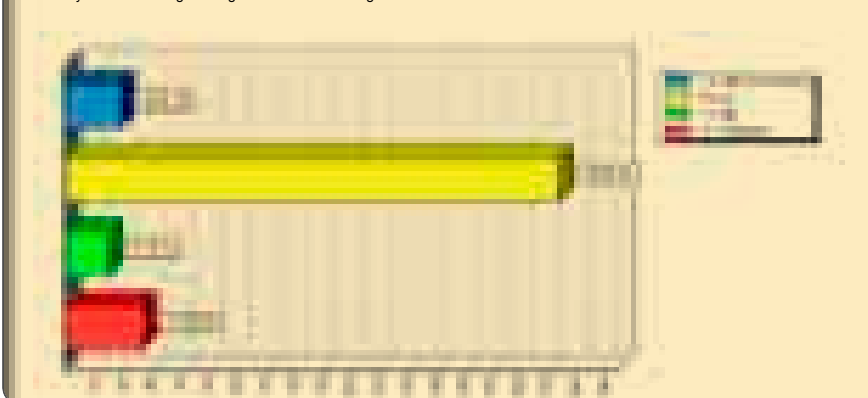
Spørgeskema-undersøgelsen spurgt endelig også til medlemmernes generelle holdning til udviklingen i deres arbejdsituation:

65 pct. af fagforeningens medlemmer oplever, at arbejdsbelastningen er blevet større i perioden 2003-07, 10 pct. siger nej (og 20 pct. ved-ikke).

Over halvdelen af medlemmerne mener, at der er sket forringelser af deres arbejdsvilkår i de seneste to år, mens hver fjerde siger, at det er der ikke (13 pct. ved-ikke).

DM-Analyse

Er du enig i udsagnet: Det er utilfredsstillende, hvis overenskomsteres resultat ender med, at lønstigninger overlades til lokal 'ny løn'-forhandling -uden generelle lønforbedringer.

(Undersøgelsen blev gennemført i dagene 16-18. januar ved at 350 DM-medlemmer, som er ansat i universitets- eller sektorverdenen blev stillet femten spørgsmål pr. email af DM-Analyse. Besvarelsesprocenten var 62 pct. Der var en vis skævhed i populationen i forhold til medlemsmassen, idet 40 pct. af besvarelsene kom fra humanister, 49 pct. fra naturvidenskabsansatte, men kun få fra samfundsvidenskab (som primært er DJØF-område), ingen ingeniører eller medicinere).

Pengene taler - forskere forsvinder

OK: Løn og arbejdsvilkår på universiteterne ikke kan matche den private sektors. Problemet er meget synligt på fagene økonomi, farmaci og geologi

På universiteterne er transfer-vinduet åbent hele året. Og lige som i fodboldens verden er det i stigende grad pengene, der taler. På udvalgte områder bliver det sværere og sværere at holde på de bedste.

OK OG REKRUTTERING

Det gælder for eksempel for faget økonomi, hvor den finansielle sektor står parat med tilbud, der er svære at sige nej til:

"Hvis bare vi var så heldige at det gik lidt skidt for de store banker, så kunne vi måske holde på vores unge økonomer," siger lektor **Niels Jørgen Relsted** fra Institut for Økonomi på Aarhus Universitet, hvor han også er djøf-tillidsmand, "men både de finansielle institutioner og forsikringselskaberne har brug for analytikere og vores ph.d'ere er tæskedygtige – så det er svært at få dem til at blive."

Sidst har en 30-årig lektor søgt orlov og er gået til et job i en tænketank i København "til hvad der nok modsvarer en professorløn i 38. lønramme".

På økonomi i Århus løses en del af problemet med de unges flugt, ved at hente forskere fra udlandet:

"Næsten alle nytilkomne er udlændinge – blandt andet tyske, italienske, colombianske – dygtige folk der kommer udefra. De første tre år lønnes de som sportsstjerner, det vil sige at de betaler forskerskat – det gør det nemmere at tiltrække dem. Men efter de tre år er det svært at holde på dem," slutter Niels Jørgen Relsted.

Farmaceuter og medicinalindustrien

Det farmaceutiske fakultet på KU har også sit at slås med:

"I medicinalindustrien får en ung forsker vel omkring 10.000 kroner mere om måneden, end han kan få her," siger **prodekan Bjarne Fjalland**: "Men det er ikke kun lønnen, der får de unge til at flytte. Det drejer sig også om hvordan jobbene er skruet sammen. I industrien er kravene ikke nær så hårde. Man holder sig til de reglementerede 37,5

timers arbejdsdag. Til gengæld er friheden ikke så stor som på universiteterne, hvor man bedre kan lægge sine 50 timer, som man vil."

Især det såkaldte farmaci-område ramt. Et fag hvor der forskes og undervises i den mest praktiske del af farmaceut-faget, nemlig i formuleringen af den færdige medicin. Det farmaceutiske fakultet er eneste sted i landet, hvor der undervises i det. Og her er det meget svært at holde på de unge. Så man har blandt andet ansat en udenlandsk professor i farmaceutisk teknologi. Desuden har de unge – dvs. adjunkterne – færre undervisningsforpligtelser – så de kan forske mere: "det er en måde at holde på dem på," siger Bjarne Fjalland:

"En gang imellem ser vi også nogle, der vender tilbage fra industrien, så der er en form for udveksling – men normalt er den envejs".

GEUS og olieindustrien

Også på GEUS mærkes problemet. Her har en professor for nyligt sagt ja til et job i olieindustrien, der ifølge konstitueret **vicedirektør Per Rosenberg** kan tilbyde lønninger der ligger op imod det dobbelte af hvad man kan tilbyde inden for det offentlige - men det er ikke noget nyt:

"Vi har aldrig kunne matche olieindustrien – den har altid haft kolossale lønninger til de rigtige folk. Ikke mindst nu, hvor det går den godt."

"I forhold til andre brancher er lønsforskellen ikke så stor. Og vi kan til gengæld tilbyde nogle faglige udfordringer, som man ikke får i industrien. Selv om vi er en sektorforskningsinstitution har vi en høj grad af forskningsfrihed. Folk brænder jo for deres fag," siger vicedirektør Per Rosenberg:

Han er dog ikke i tvivl at GEUS generelt må vænne sig til at, de ansatte er mere på træk, end i gamle dage: "De unge er løsere tilknyttet, de shopper rundt, der er en generel tendens i samfundet."

tkw

Flere tillidsfolk valgt ind i universitets-bestyrelser

Bestyrelsesformænd og rektorer kan se frem til mere modspil. De netop afholdte valg af medarbejder-repræsentanter til universitetsbestyrelserne fik som resultat, at flere tillidsfolk for det videnskabelige personale blev valgt ind. De ansatte ser det tilsyneladende som mere og mere betydningsfuldt, at de vælger folk ind, som repræsenterer deres *interesser* – hvor de som blev valgt for nogle år siden kun var forpligtet over for sig selv.

I Aarhus blev den humanistiske vip-tillidsmand **Erik Strange Petersen** nyvalgt.

I Aalborg blev ingeniørernes tillidsmand, **Kenneth Steger Jensen**, valgt ind i kampvalg med den siddende ingeniør.

I København og i Odense sad der allerede videnskabelige tillidsfolk i bestyrelsen, hhv. **Henrik Prebensen** og **Bjarne Andersen**.

EU-forskning: Lav dansk succesrate

Den første uddeling af 2200 mio. kroner fra det nye europæiske forskningsråd bliver nedtur for de danske universiteter. Danmark scorer kun 2-3 ud af de i alt 300 bevillinger, mens Sverige får 12 og Holland 20.

Og der er tilmed kun to danske forskere, som står som bevillingsmodtager (en ved KU og en i Aarhus), mens den sidste er en svensker ved Aarhus Universitet.

Den danske succesrate er under 1 pct. og der er noget lavere end den generelle succesrate på 3 pct. (Der indkom i alt 9000 ansøgninger, hvoraf 300 forventes at få tilsagn). Den relativt lave danske score kan delvis forklares med, at kun 1,9 pct. af ansøgningerne faktisk stammede fra en dansk værtsinstitution (172 danske ansøgninger).

Men med en dansk succesrate på kun en 1 pct. er deltagelsen i EU's forskningssamarbejde en underskudsforretning for Danmark, som bidrager med ca. 2 pct. til EU's forskningsbudget. Danmark har altså bidraget med 43 mio. kroner til denne ansøgningsrunde, men kan altså kun forvente at få 22 mio. retur.

EU har udarbejdet omfattende statistikker vedrørende uddelingen: Topscorerne målt på antal værtsinstitutioner er Storbritannien (19 pct.), Frankrig (13 pct.), Tyskland (11 pct.), Holland, Italien, Spanien og Irland (hver 8 pct.). Sverige får 4 pct.

I forhold til forskerpopulationens størrelse scorer Danmark lavt på bevillinger / forsker: Her står Holland og Schweiz højt, men også Ungarn, Italien og Belgien.

Også målt på EU-forskningsrådsbevillinger i forhold til de nationale offentlige forskningsudgifter står Danmark lavt med under 1 pct. hvor fx Holland ligger over 3 pct., Spanien og Storbritannien med over 2 pct., fortæller EU-statistikker (ERC MEMO/07/586)

Ingeniørfirmaer presser på

- ved at kræve, at rådgivningsopgaver skal konkurrenceudbydes fra 2008

Hundredvis af millioner kroner kan komme i spil, når sektorforskningens myndighedsbetjening fra det kommende årsskifte kan udbydes i fri konkurrence – noget der kan få store konsekvenser for de ansatte.

I den private sektor, blandt rådgivende (ingeniør)virksomheder, glæder man sig til, at myndighedsbetjeningen bliver udbudt. Men der er forskelle i opfattelsen af, hvor mange opgaver, der rent faktisk kommer til at dreje sig om.

I Cowi Consult og i DHI (det tidligere Dansk Hydraulisk Institut), vælger man tålmodigt at se tiden an:

”Vi betragter os som et supplerende kompetencecenter. Nu er der en bevægelse i gang og så må vi jo se, hvad der bliver udbudt, og hvad betingelserne bliver,” siger **Stig P. Christensen**, direktør for Økonomi og Management hos Cowi Consult.

Hedeselskabet: Krav om åben licitation

Områdedirektør for Miljø & Natur, **Preben Boock** fra Orbicon (det gamle Hedeselskab; Miljø & Energi) har større forventninger. Alt hvad der hedder rådgivningsopgaver, skal lægges ud i åbent udbud. Det ligger ganske enkelt i det statslige udbudscirkulære:

”Alt hvad der hedder rådgivning til over en halv million skal i udbud. Og det skal ske fra årsskiftet. Jeg kan ikke se, at det kan være anderledes. Ellers er der nogen i staten, der har besluttet at statens regler ikke er gældende for staten. DMU udfører jo helt almindelige konsulentydelse, som i andre sammenhænge løses af rådgivere – nogle gange endda i konkurrence med DMU”.

Orbicon er for eksempel klar til at byde på/ overtage vandmiljø og naturopgaver indenfor såvel overvågning, faglig rådgivning, formid-

ling som omkring fagdatacenter-opgaver og afrapporteringer til de statslige myndigheder fra Danmarks Miljøundersøgelser, DMU:

”Som Hedeselskabet begyndte vi vandovervågning i 1917 – og det var først i 1993 det gled ind under DMU. Vi har en fuldstændig parallel database – vi har faktisk lavet DMU's database – og vi har langt flere specifikke data på vandføring og vandstand end DMU. Så det ville ikke være noget som helst problem for os at udføre den opgave. Og det er bare indenfor hydrometri. Det samme gør sig gældende indenfor en række andre områder,” siger Preben Boock, der tilføjer, at forskningen naturligvis naturligt stadig skal blive liggende blandt sektorforskerne på universiteterne i henhold til de opgaver som sektorforskningsinstitutionerne – eller GTS-institutterne/rådgiverne - vinder. På tilsvarende vis skal al rådgivning i udbud, hvorefter rådgivere vinder ud fra de gældende udbudsregler.

tkw

Sektorforskning forkert placeret

Hvad skal sektorforskning på universitetet, spørger ingeniør **Preben Boock** fra konsulentfirmaet Orbicon. Han taler den private sektors – de rådgivende ingeniørers – sag. Men også som fagperson har han svært ved at forstå, hvordan 'myndighedsbetjening' kunne blive indfuseret under universitetet.

Han synes, at det er ulogisk, når ministeriet siger, at det forskningsrelaterede skal foregå på universitetet, mens myndighedsopgaver og -rådgivning godt kan konkurrence-udbydes:

”Måske kender jeg ikke universiteternes opbygning godt nok, men hvordan kan man bedrive fri og uafhængig forskning med forskningsbevillinger, samtidigt med at man påtager sig og gennemfører nogle ganske bestemte og faste en myndighedsopgaver – som i øvrigt ikke kan bruges i forskningssammenhæng? Det er opgaver, som ikke hører hjemme på universitetet. Vi snakker jo om almindelige myndighedsopgaver, som ikke har noget med forskning at gøre.”

Preben Boock forestiller sig, at de rådgivningskonsulenter der er i f.eks. DMU, sektorforskningen indenfor hans område, kunne overføres til nogle af By- og Landskabsstyrelsens og/eller styrelsens nye miljøcentre, der har overtaget ansvaret for opgaverne og kan udbyde i det normale omfang.

tkw

Nedtælling i sektorforskningen: 11 måneder tilbage

- indtil fagministerier kan 'konkurrenceudsætte' myndigheds- eller rådgivningsopgaver, dvs. udlicitere tidligere sektoropgaver til private konsulentfirmaer eller oprette deres egne kontorer, der så overtager opgaverne.

Hermed risikerer sektorforskningen at miste millionbeløb. – og universiteterne skal spre og fyre medarbejdere. Hele 42 pct. af DTU (inkl. RISØ og Fodevareforskningen) re eksterne indtægter og hele 29 pct. af Aarhus Universitetets (inkl. Jordbrugsforskningen og DMU) re eksterne.

Forskningsbaseret myndighedsbetjening

Må

Om elleve måneder kan sektorministerier udlicitere deres myndighedsbetjening. Men det er forkert, hvis nogle opfatter konkurrenceudsættelse som at al sektorforskningsaktivitet skal udbydes, konstaterer Videnskabsministeriet: Bestemmelsen om konkurrenceudsættelse er formuleret sådan, at ministerierne i praksis selv kan beslutte, hvilken del af myndigheds-rådgivningen der skal sendes i frit udbud. Miljø- og fødevarministerierne m.fl. har et musehul, hvis de faktisk foretrækker at fortsatte med at blive betjent i sektorforskningen.

Løseordet er "forskningsbaseret myndighedsbetjening," forklarer **kommittet Jakob Fuchs**, chef for Institutionspolitisk kontor: "Der er en sondring mellem 'kan' og 'skal'. Da sektorforskningen blev fusioneret ind i universiteterne var ideen at skabe bedre forskning. Men det betød at fagministerierne mistede den instruktionsbeføjelse, som de havde tidligere – sektorforskningen kom lænere væk fra ministeren. Derfor besluttede vi at give en mulighed for, at fagministeren kunne lægge opgaverne andre steder."

Men hvad vil ministeriet svare til den private udbyder der siger, at en opgave altså er 'rådgivning' og ikke forskning – og at den altså skal ud?

"Jeg vil sige, at vi taler om forskningsbaseret myndighedsbetjening - det er min kommentar".

Det vil sige at ministeriet ved at henvise til forskningsbaseret myndighedsbetjening ikke

Videnskabsministeriet dramatiserer

betjening behøver ikke at blive udliciteret. Ministerierne bestemmer selv

...ske skal dele af sektorforskningen flytte igen efter 2008 ...

vil være underlagt statens krav om udbud?

”Ja, det er forskning, og forskning udbyder vi ikke - det er universiteternes område. Vi udbyder heller ikke forskning på den måde, at Rambøll kan modtage forskningsmidler”.

Elastik

Det lyder som en behændig elastik til at vælge ikke at konkurrenceudsætte noget?

”Det er ikke en behændig elastik. Afstanden mellem køber og sælger blev større, og derfor blev der indføjet en mulighed for at ministeriet kan købe myndighedsbetjeningen et andet sted. Men vi forudså at der kunne opstå nogle diskussioner med de rådgivende ingeniørvirksomheder på den baggrund. Derfor er det vigtigt at slå fast, at det drejer sig om forskningsbaseret myndighedsbetjening, som derfor ikke er underlagt statens krav om udbud, der ikke omfatter forskning. Forskning udbydes ikke”.

Han forklarer: Udgangspunktet er, at de aktiviteter, som tidligere blev udført på sektorforsknings-institutionerne, og som nu er rykket ind under universiteterne, er forskning, som ikke skal udbydes. Men det afhænger af den konkrete aktivitet. Det er fagministeriet, der i det konkrete tilfælde må tage stilling til, om der er rene rådgivningsaktiviteter imellem.

Rådgivende ingeniør: Rådgivning skal ud

Preben Boock fra Orbicon er ikke tilfreds med den forklaring. Han er enig i at forsk-

ning ikke skal udbydes andet end via forskningspuljerne. Forskning skal fortrinsvis ligge på universiteterne, det er hele ideen. Men rådgivningen skal ud, fx overvågningsprogrammer og innovationen af nye metoder. Og hvis disse opgaver ikke kommer ud, vil der selvfølgelig komme en reaktion fra Foreningen af Rådgivende Ingeniører – i sidste ende måske gennem Konkurrencestyrelsen.

tkw

Ombudsmand: De 9 hemmelige høringsvar?

Var det lovligt, da Videnskabsministeren hemmeligholdt 9 høringsvar fra andre ministerier, fusions-universitetsloven om sektorforskningen blev behandlet i januar-07?

Det undersøger Ombudsmanden nu knap et år efter, at Videnskabsministeren nægtede at udlevere aktindsigt i 9 ministeriers høringsvar for Folketingets Videnskabsudvalg. Også FORSKERforum fik afslag, men måtte vente i fem måneder og tre dage på at få afslaget – og det er i forbindelse med FORSKERforums klage, at Ombudsmanden nu undersøger sagen: Ombudsmanden undrer sig over, at dele af et lovgrundlag ikke tålte dagens lys, og at Videnskabsudvalgets mindretal måtte protestere over hemmeligholdelsen. Ombudsmanden har derfor spurgt udvalget, om udvalget på noget tidspunkt søgte opklaret, om det faktisk var lovligt (jf. Offentlighedsloven), når Videnskabsministeren udeholdt høringsvarene fra retten til aktindsigt?

Videnskabsudvalget har oplyst, at udvalget ikke har undersøgt, om Videnskabsministeren faktisk havde loven på sin side. Ombudsmanden har derfor fri bane til at undersøge spørgsmålet.

Høringsvarene kan have stor interesse for sektorforskningen og universiteterne, for de omtaler formentlig de forudsætninger, krav og betingelser for overdragelse af ’myndighedopgaver’, som de 9 sektorministerier stillede til loven. Og ministeriernes indmeldinger var åbenbart så følsomme, at de ikke måtte komme ud. For Danmarks Fødevarerforskning, DMU m.fl. er oplysningerne imidlertid meget vedkommende.

jø

Politik og administration mudres

”De 8 danske universiteter har besluttet, at deres samarbejdsorganisation fra og med 1. januar 2008 skal hedde ’Danske Universiteter’. Ændringen skal markere, at universiteternes samarbejde nu også omfatter formændene for universiteternes bestyrelser”.

Sådan lød det i en pressemeddelelse fra Rektorkollegiet før årsskiftet.

Hensigten med at ændre Rektorkollegiet er at styrke universiteternes interessevaretagelse overfor et Videnskabsministerium, som gerne vil styre i detaljen. Det markeres ved, at navneændringen også følges op af en formel flytning af Rektor-sekretariatet væk fra Videnskabsministeriet. Sekretariatet skal desuden fremover også sekretariatsbetjenes et nyt præsidium. Det bliver en kvartet bestående af SDU-formand Johannes Due, KU-formand Bodil Nyboe samt SDU-rektor Jens Oddershede og AU-rektor Lauritz B. Holm-Nielsen.

Med sammenlægningen tilmudres det gyldne princip i demokratiet, adskillelsen af det politiske (bestyrelser) og det administrative (rektorer).

Det er uvist, om Videnskabsministeren vil invitere både bestyrelsesformand og rektorformand med til sine ”hyrdemøder”.

jø

Arkitektkskole: Annuleret orlovs-stop

Nej til alle orlovsansøgninger, ud over de lovpligtige som barselsorlov o.lign. Sådan lød nytårstalen fra ledelsen på Arkitektkskolen i Aarhus: ’Skolens ledelse har besluttet, at ansøgninger om orlov og tjenestefrihed indtil videre ikke imødekommes – med mindre helt særlige omstændigheder taler herfor’, skrev skolens administrationschef til alle ansatte i går. Ledelsen mener, at al orlov kan inddrages, hvis orlov strider mod ansættelsesmyndighedens interesse. Og da AAA står overfor at implementere en ny strategi, så ønsker ledelsen frit at kunne disponere over eventuelle ledige stillinger’.

Men efter et hasteindkaldt møde i samarbejdsudvalget måtte ledelsen bide sin udmelding i sig igen og komme med en ny melding: “Skolens ledelse skal derfor præcisere, at alle ansøgninger om orlov vil blive individuelt behandlet som hidtil og under hensyntagen til skolens samlede interesser”, lød meldingen bagefter.

Et generelt orlovsstop er nemlig overenskomstbrud, for ansatte har almindelig ret til orlov medmindre det strider mod institutionens interesser. Heri ligger, at ledelsen skal tage stilling til hver enkelt orlovsansøgning, forklarer DM-konsulent **Jens Vraa-Jensen**: ”Orlov er en individuel rettighed i henhold til overenskomsten. Det betyder, at hver enkelt skal have en personlig og særlig begrundelse for et afslag, dvs. hvorfor netop denne persons arbejdsevne ikke kan undværes. Ledelsen kan ikke bare generalisere, og sige at samtlige er uundværlige af hensyn til ledelsens strategilægning’.

Ledelsen måtte samtidig give en undskyldning, fordi man havde glemt at vende sagen i samarbejdsudvalget...

Ministeriel omfordelingsmodel på retræte

Regeringen er på retræte hvad angår den model for 'omfordelingsspillet'. Den 'fordelingsmodel af basismidler efter kvalitet', som FORSKERforum omtalte i sidste nummer er uaktuel. Ifølge FORSKERforums testberegninger kunne KU præmieres med en gevinst på mindst 40 mio. kroner og RUC og CBS kunne tabe 8-11 mio. kr.

"De beregninger, som er lavet af FORSKERforum, kan ikke bekræftes. De anførte resultater kan ikke genkendes", meddeler videnskabsminister Sander nemlig Folketinget. Han konstaterer samtidig, at ministeriet aktuelt overvejer modelens udformning.

Den følsomme sag er for tiden til forhandling mellem Rektorkollegiet og ministeriet.

Men på et spørgsmål om, hvilken arbejdsindsats universiteterne skal bruge på indberetninger til omfordelingsspillet, forventer ministeren, at det bliver beskedent, idet de fleste indikatorer indberettes i forvejen. (Videnskabsudvalget spm. 8-11).

Forskningspenge til milliardfirma

Hvorfor skal offentlige forskningspenge gå til at støtte et børsnoteret selskab, der udlodder milliardoverskud til sine aktieejere i år?

Sådan lyder spørgsmålet, efter at 'Højteknologifonden' netop har bevilget 15 mio. offentlige forskningskroner til den børsnoterede vindmølleproducent VESTAS. Pengene skal bruges til at forske i, om vindmølle-propellen kan blive mere effektiv og økonomisk, hvis den udformes med 'flaps' som på en høgs vinger, fortæller en pressemeddelelse fra fonden.

VESTAS hjemmeside fortæller, at firmaet vil få milliardoverskud i år, samt at selskabets udbyttepolitik betyder, at 20-25 pct. af årets overskud vil blive udloddet til aktieejerne. (Kursen på aktien er fordoblet det seneste år).

FORSKERforum har spurgt Højteknologifondens direktør **Carsten Orth Gaarn-Larsen**, hvorfor 15 mio. offentlige forskningspenge skal gives til et firma, der i år vil udlodde milliardoverskud til sine ejere, men alligevel ikke har råd til selv at betale for sin innovation?

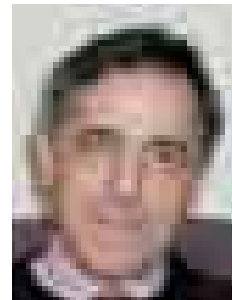
"De er stillet med en original ide til ny teknologi, som ikke bare kan gavne VESTAS men hele branchen og forskningen på området. Private firmaer har en række udviklingsplaner, og nogle er mere høj-risikofyldte end andre, så deres investering heri udskydes. Men en offentlig forskningsstøtte kan faktisk fremrykke produktudviklingen". Det er altså staten, som skal betale for højrisikoen?

"Man kan altid diskutere, om økonomisk støtte er en sag for det offentlige. Men fonden har altså vurderet, at fonden kan bidrage til at udvikle ny teknologi, som kan skabe vækst og arbejdspladser for Danmark", slutter direktøren.

Det er Højteknologifondens formål at finansiere forskningssamarbejde mellem private firmaer og offentlige institutioner. Fonden har de seneste år udloddet knap 600 mio. statspenge. (Fonden dækker halvdelen af forskningsudgifterne, mens det private firma og en offentlig forskningsinstitution (her Risø-DTU) tilsammen bidrager med en tilsvarende sum).

Dansk universitetsfri

- konstaterede britisk undersøgelse, der sammenligner UNESCOs frihedsgrader. Terence Karren siger, at kriterierne er selvopfundne, men han vil ikke fortælle

Men ministeren er meget økonomisk med sandheden, når han undlader at informere Folketinget og offentligheden ...

Terence Karren

Danmark ligger som nr. 21 ud af 23 lande i en undersøgelse af universitetslæreres frihedsgrader. Terence Karren fra Lincoln Universitet har set på de lovmæssige frihedsbestemmelser og sammenlignet frihedsgrader med udgangspunkt i UNESCOs anbefalinger på universitetsområdet. Især på kriterier som "selvstyre", udpegnings af rektor samt sikkerhed i ansættelsen (tenure) scorer Danmark 'low'.

Videnskabsminister Helge Sander afviste dog straks undersøgelsen: "Den siger ikke noget om den reelle frihed, men nærmere noget om, hvor meget man har følt det nødvendigt at pinde friheden ud i love". Danmark har for eksempel ikke indskrevet forskningsfrihed i grundloven, og det er grunden til, at Lincoln-undersøgelsen kan placere Danmark i bunden – hvilket er helt misvisende:

"Vi befinder os i bunden af en kunstig frihedsliste sammen med England og nogle af de fremmeste universitetslande, mens syv tidligere kommunistiske diktaturer ligger i toppen" (INFORMATION 6.dec.).

Hertil svarede Lincoln-forskeren, at universitetsfolk i de gamle kommunist-diktaturer var blandt de få, som talte regimerne imod, og derfor har man indskrevet forskningsfrihed i forfatning og lovgivning i disse lande. Det gør det muligt for universitetsansatte at levere ekspertbaseret kritik af såvel regering som offentlige / private myndigheder, som dermed holdes ansvarlig for deres handlinger.

Undersøgelsen: Retlige dokumenter indikerer frihedsgrader

Lincoln-undersøgelsen ser som udgangspunkt på en række parametre, som er opstillet af UNESCO, og som Danmark har skrevet under på. De handler om

- beskyttelse af forskningsfrihed i grundloven,
- beskyttelse af forskningsfrihed i anden lovgivning,
- universiteternes autonomi i forhold til eksternt indblanding,
- hvordan Rektor udnævnes samt
- sikkerhed i ansættelsen for universitetslærerne.

Lincoln-undersøgelsen argumenterer for brugen af disse indikatorer: "Retlige dokumenter indikerer den akademiske friheds 'basale skelet', men hvad der også kræves, er en kvalitativ analyse af, hvordan de juridiske regler fortolkes i forbindelse med det videnskabelige personales hverdagsopgaver".

Sander: Medarbejdere sidder da med i bestyrelsen

Helge Sander mener dog ikke at de valgte parametre og "forfatterens vurdering" giver et retvisende billede af omfanget af forskningsfriheden i Danmark: "I Danmark har vi en lang og god tradition for både ytrings- og forskningsfrihed". Og forskningsfriheden er beskyttet af Grundlovens ytringsfrihed. "Forskningsfriheden drejer sig dog om et helt specifikt område, hvorfor den er reguleret i særskilt lovgivning herom", konstaterer Sander i et svar til Folketinget – uden at fortælle Folketinget, at Fusions-universitetslovens bestemmelser ikke stadfæster, men begrænser forskningsfriheden.

Og så mener ministeren, at Danmark får bedømmelsen lav, fordi universitetsbestyrelser har eksternt flertal, men at Lincoln-undersøgelsen ikke inddrager, "at både personale og studerende er repræsenteret".

Danmark får bedømmelsen lav, fordi bestyrelsen ansætter Rektor, men den ansættelsesprocedure er både personale og studenter med i via deres pladser i bestyrelsen, siger Sander – som igen ikke nævner, at de interne er i mindretal i forhold til de eksterne.

Og det er manipulerende siger ophavsmanden til undersøgelsen, **Terence Karren**: "Det er korrekt, når ministeren fastslår, at der er akademisk repræsentation. Men ministeren er meget økonomisk med sandheden, når han undlader at informere Folketinget og offentligheden om, at den danske universitetslov dikterer, at universitetsbefolkningens repræsentation skal være et mindretal – hvilket i praksis betyder, at de ikke kan bestemme over universitetspolitikken, som i stedet er op til eksterne og ikke-valgte bestyrelsesmedlemmer, som har lille eller ingen viden eller erfaring i, hvordan universiteter fungerer".

ihed i bund

edskriterier med de danske forhold. Sander
e Folketinget om UNESCOs kriterier

Endelig afviser ministeren, at der ikke er sikkerhed i ansættelsen: At forskere ikke 'ansættes på livstid' skyldes Lincoln-under-søgelsens mangel på indsigt i den danske arbejdsmarkedsmodel: "Danske forskere er beskyttede både af et forbud mod vilkårlighed ved afsked efter AC-overenskomsten og af princippet om saglighed i forvaltningen" (Videnskabsudvalget spm. 19-21)

Sander fortier UNESCO-kriterier om akademisk medindflydelse

Helge Sander beskylder Lincoln-rapporten for selv at have opfundet kriterier, som ikke har noget med UNESCOs at gøre. Ministeren undlader dermed at fortælle Folketinget om UNESCOs kriterier, som den danske regering selv har skrevet under på.

Forskeren bag den engelske rapport, Terence Karran, protesterer mod ministerens udlægning med henvisning til, at hans rapport faktisk har afsæet i UNESCOs standarder, fx vedrørende "anbefalinger vedrørende personalet på de videregående uddannelser":

UNESCO:

"31. Personalet skal have ret og lejlighed, uden diskrimination af nogen art, ifølge deres bedste evner, at tage del i de styrende organer og kritisere universitetets funktionsmåde, inklusive deres egen, alt imens de respekterer rettighederne i andre dele af det akademiske samfundets deltagelse, og de skal også have retten til at vælge majoriteten af medlemmerne i akademiske organer inden for universitetet".

"32. Kollegialitetens principper inkluderer akademisk frihed, fælles ansvarlighed, deltagelse for alle vedrørende de interne beslutnings-strukturer og praksis'er, samt udviklingen af konsulterende mekanismer. Kollegial beslutningstagning bør omfatte alle beslutninger, som handler om administration og politikker vedr. højere uddannelse, curricula, forskning, udvidelse af arbejdsfelter, allokering af ressourcer og relaterede aktiviteter, med den hensigt at højne den akademiske standard og kvalitet til gavn for samfundet som et hele".

Table 11 Summary table of results

Nation	Constitutional protection	Specific legislative protection	Self-governance	Appointment of rector	Academic tenure
Finland	High	High			
Slovenia	High	High	High		
Czech Republic	High	High	High	High	High
Hungary	High	High	High	High	High
Spain	High	High	High	High	High
Latvia	High	High	High	High	High
Lithuania	High	High	High	High	High
Slovakia	High	High	High	High	Medium
Poland	High	High	High	High	Medium
Austria	High	Medium	High	High	Medium
France	High	Medium	High	High	Medium
Portugal	Medium	High	High	High	High
Italy	High	High	Medium	High	Medium
Estonia	High	Low	Medium	High	High
Greece	High	Medium	High	High	High
Germany	Medium	N/A	High	Medium	Medium
Ireland	Medium	High	Medium	High	Medium
Luxembourg	Medium	High	High	High	High
Sweden	Medium	Medium	Low	Medium	Medium
Malta	Medium	Low	Medium	High	High
Denmark	Medium	N/A	Low	Medium	Medium
Netherlands	Medium	Medium	Medium	High	High
UK	Low	Medium	Low	High	Low
	N/A	Low	Low	Medium	Low
		Low	Low	Low	Medium
			Low	Low	Low

Higher Education Policy 2007 20

Lincoln-rapportens oversigt over universiteters frihedsgrader i forskellige lande (kilde: Academic Freedom in Europe, Higher Education Policy 20 | 2007).

Den engelske forsker siger:

"UNESCOs parametre er internationalt anerkendte, også af den danske Regering. Ifølge den danske universitetslov er personalet i mindretal i bestyrelsen, som er domineret af ikke-valgte; rektor er eksternt udpeget, og den udpegning har personalet i praksis ingen indflydelse på. Personalet vælger ikke deres institutleder, som udpeges ovenfra. Alt dette er i modstrid med 'best practise' som den er anbefalet af UNESCO. Det danske universitetsdemokrati er derfor meget ringe. Derfor slutter Danmark i bunden i undersøgelsen ...", siger Terence Karran.

Det gode eksempel

"Filosoffen og Nobelprisvinderen Albert Schweitzer observerede, at 'det gode eksempel er ikke den vigtigste indflydelse på andre, det er den eneste indflydelse'. Men hvad er det for et eksempel, som den danske Videnskabsminister giver, når han - på trods af de klare UNESCO-kriterier - nægter at anerkende, at den akademiske frihed er stærkt reduceret i Danmark, og når han så åbenlyst nægter at diskutere spørgsmålet?"

Men han undrer sig også over en passiv akademisk verden i Danmark, hvor en minister kan slippe af sted med sådan noget:

UNESCOs parametre er internationalt anerkendte, også af den danske Regering. Ifølge den danske universitetslov er personalet i mindretal i bestyrelsen, som er domineret af ikke-valgte; rektor er eksternt udpeget, og den udpegning har personalet i praksis ingen indflydelse på. Personalet vælger ikke deres institutleder, som udpeges ovenfra. Alt dette er i modstrid med 'best practise' som den er anbefalet af UNESCO. Det danske universitetsdemokrati er derfor meget ringe.

Terence Karran

"Det er da også bekymrende, at danske universitetsakademikere tilsyneladende viligt - uden voldsomme protester - har ladet deres frihedsgrader erodere: Hvilke standarder giver de så videre til dem, de underviser", spørger han.

jø

Skole og pædagogik er et omstridt felt, med mange interessenter. FORSKERforum stiller nærgående spørgsmål til DPU

Den nye dekan på DPU – Danmarks Pædagogiske Universitetsskole – kan ikke være konfliktsky. Om han vil eller ej, så smides han ud i et politisk og fagligt krydsfelt: Politikere med Bertel Haarder i spidsen kræver redskaber til at styre folkeskolen. Embedsmænd foreslår PISA samt 'evidensbaseret'. Folkeskolelærere beder bare om råd med respekt for deres hverdag. Og pædagogik-forskere kræver at dekanen skaffer dem arbejdsro, så de ikke kvæles af krav om evidensbaseret anvendelses-orientering.

INTERVIEW

Lars Qvortrup har altså sat sig i en varm stol.

Evidens-begrebet er forsømt?

Hvor vigtig er evidensbaseret for DPUs aktiviteter?

"DPU-fakultetet har godt og vel 400 medarbejdere under en bred faglig vifte fra filosofi til praktisk didaktik. Det er klart, at det langt fra er alle, der beskæftiger sig med evidens. Og det skal det heller ikke være. Men jeg synes, at diskussionen af evidens-begrebet er blevet forsømt: Hvad betyder evidens i pædagogikken i forhold til naturvidenskabens eller medicinens, hvor evidenskrav først vandt indpas? Hvorfor virker nogle ting og ikke andre – og hvordan virker de? Sådanne spørgsmål må afklares for også at gøre det klart, på hvilke måder DPU kan være nyttig i forhold til uddannelsessystemet og samfun-

Hvad ved den nye dekan – Lars Qvortrup – om pædagogik?

"Jeg har arbejdet med pædagogik og læring og skole de sidste 12 år", svarer han. "Jeg er nok mest kendt for en trilogi, hvor den første handler om det hyperkomplekse samfund (om håndtering af kompleksitet), den anden om det lærende samfund (om at svare på kompleksitet er læring: det pædagogiserede samfund, lærende organisationer) og den tredje om det vidende samfund (om hvad der kommer ud af læring, nemlig viden og kompetencer)). De er alle skrevet ud fra en sociologisk vinkel. Og sammen med min hustru, Birthe Qvortrup, har jeg også skrevet en trilogi om undervisning, ledelse og skole med lærere, skoleledere og skolebestyrelser som de tre målgrupper.

Så jeg har altså såvel en teoretisk som en bruger-orienteret beskæftigelse med pædagogik bag mig".

det", fortæller han.

Nogle vil sige, at det sagte er selvfølgeligheder - og vil beskyldte Qvortrup for uden videre at gøre knæfald for de politiske evidenskrav: At alt skal bedømmes efter evidens – hvorved fri pædagogisk forskning og udviklingsarbejde får lov at sejle sin egen sø?

"At kalde det politisk knæfald er rent nonsens. Både politikere, beslutningstagere, undervisere og pædagoger vil naturligvis gerne vide, hvad der virker og hvad der ikke virker, og det må vi forholde os til i sektoren. Jeg ser ingen modsætning, for som videnskabsmænd skal man naturligvis finde ud af, hvad der er sandt og ikke sandt. Det er også en slags evidensbegreb – og det vil jeg gerne have et mere afklaret forhold til i både den pædagogiske forskning og praksis".

PISA – et skolepolitisk dokument

'Evidens' – hvad der virker og ikke virker – er det store politiske mantra, først på hospitalerne og nu i pædagogikken. De europæiske PISA-sammenligninger af europæiske skolebørns kundskaber har fået stor politisk opmærksomhed. Og undervisningsminister Bertel Haarder har med henvisning til dårlige danske PISA-resultater fået indført flere tests og mere elev- og lærer-registrering i skolesystemet.

Til Information har Qvortrup sagt, at man skal tage PISA-undersøgelser alvorligt, fordi de fortæller om, "hvad der virker og hvad der ikke virker", når elever skal lære. Men hvorfor brugte han ikke lejligheden til at udtrykke sig kritisk om de PISA-undersøgelser, hvis betydning har været stærkt omdiskuteret blandt pædagogik-forskere?

"Mit grundudsagn er, at pædagogisk videnskab skal kunne bruges. Pædagoger og lærere spørger om, hvad eleverne lærer. Nu nævnte jeg konkret PISA, som jeg er helt bevidst om er skolepolitisk dokumentation, som ikke retter sig mod den enkelte undervisers undervisning

Men samtidig skal vi naturligvis være kritiske over for undersøgelser som PISA. De skal opfylde præcist de samme krav som alle andre undersøgelser. For det første skal de være relevante og retvisende. For det andet skal de være pålidelige, og derfor skal vi løbende diskutere, hvornår de er evidente og hvornår ikke. Nogle har ment at kunne udlede, at store skoler er bedre end små, men det er måske overfortolket. Men tag et andet eksempel: Den seneste undersøgelse viste, at tyske elevers kundskaber er blevet bedre på naturfagsområdet, og man mener at det skyldes en omlægning fra docerende under-

visning til en mere eksperimentel og laboratorie-agtig form. Det er da relevant!"

PISA er ikke et pædagogisk værktøj

Qvortrups udtalelser om PISA og evidens er blevet fortolket som at han opfatter PISA, test og elevplaner er "pædagogiske værktøjer", hvilket det ikke er (lektor Kirsten Krogh-Jespersen, INFORMATION). Hermed sætter han fokus det forkerte sted. *Det overses, at det er lærernes og elevernes aktiviteter, som er værktøjer i pædagogikken?*

"Det er en misforståelse. Jeg er helt klar over, at PISA ikke er et værktøj i undervisningen, det er et uddannelsespolitisk værktøj. Men når det er sagt, så skal lærerne i skolen da være bedre til at bruge tests og evalueringer i skolen og i den enkelte klasse, så de kan finde ud af om deres undervisning virker – altså om eleverne har lært noget – som pædagogiske værktøjer".

Jeg er helt klar over, at PISA ikke er et værktøj i undervisningen, det er et uddannelsespolitisk værktøj. Men når det er sagt, så skal lærerne i skolen da være bedre til at bruge tests og evalueringer i skolen og i den enkelte klasse, så de kan finde ud af om deres undervisning virker – altså om eleverne har lært noget – som pædagogiske værktøjer

Lars Qvortrup

DPUs hjælp til folkeskole i defensiven?

PISA-resultater bruges i den offentlige debat til at lægge pres på den danske folkeskole, når der er resultater, hvor danske elever ligger lavt i forhold til andre lande. Og i den generelle skolepolitiske debat ligger der et massivt pres på folkeskole-lærerne, som oplever at de konstant skal forsvare sig i den offentlige debat og overfor aggressive politikere og forældre.

Hvad kan DPU gøre her og nu for at hjælpe folkeskolelærere og pædagoger, så de ikke hele tiden er i defensiven og ved at blive kvalt af omverdens krav?

"DPU kan medvirke til at give råd og vejledning om undervisningspraksis. Vi kan holde masterkurser som efteruddannelse af lærere, pædagoger og ledere. Vi kan blande os i den offentlige debat. Og så har vi som det nok er bekendt foreslået en forskningsbaseret læreruddannelse. Det vil give pote på det lange sigt", svarer han.

n i varmt sæde

Us dekan om, hvordan han vil sikre forskningsfriheden overfor politikernes krav om 'evidens' og PISA-undersøgelser

Ikke ind i den skolepolitiske debat

"Men pointen er, at vi ikke kan skrue tiden tilbage til de gode gamle dage, hvor lærerens status var en anden", svarer han og tilføjer. "Men du får mig ikke til at gå ind den politiske debat om folkeskolen".

Men vi vil da gerne have Qvortrups vurdering af, om der er for megen testning, elevplaner, kontrol og evaluering i det nuværende system?

"Det er forkert at tale om der er for meget eller for lidt. Jeg synes, at det vigtige er, at hvis der skal laves tests, så er det for at forbedre undervisningen. Tests og evalueringer skal være instrumenter for lærerne. Men man må tage det alvorligt, at der en stor gruppe af professionelle aktører, som er kritiske over for det system, som de virker i. Det må man gøre noget ved."

Oprette nyt center

Dekanen har erklæret, at han som en af sine første gerninger vil oprette et forskningscenter for undervisning, uddannelse og læring på DPU. *Men er det ikke at genopfinde DPU, for er det ikke hvad DPU er oprettet på?*

"Jo det kan man godt sige. Men der ligger såmænd bare det i planen, at igangværende aktiviteter skal koordineres lidt bedre, så DPU i løbet af 2-3 år har et samlet center, hvor der laves forskning på topniveau inden for DPUs samlede område og som kan sende vægtige ansøgninger ind til fx Grundforskningsfonden. Som min allerførste indsats på DPU har jeg været rundt og snakke med samtlige 430 medarbejdere, såvel forskere som administrativt ansatte. Det fremgår af mine samtaler med mange forskere på stedet, at de gerne vil have lejlighed til at arbejde på tværs. Det har i sig selv ikke noget at gøre med den eksisterende institut- eller forskningsstruktur på DPU".

Luhmann om undervisning og pædagogik

Qvortrup er kendt som en varm tilhænger af sociologen Niklas Luhmann. *Hvad er en Luhmann'sk pointe om undervisning og pædagogik?*

"En af hans pointer er, at der ikke er en direkte kobling mellem undervisning og læring. Det er altså ikke sådan, at undervisning skaber en dertil svarende læring! Luhmann er altså skeptisk overfor det naturvidenskabelige paradigme, som siger, at der er kausalt forhold mellem undervisning og læring. På netop dette punkt er der i øvrigt ikke uenighed mellem systemteorien og andre pædagogiske teorier".

jø

'Søg dig et nyt job ...

- sagde videnskabsminister Sander til forsker, der påpegede bureaukrati og spildtid ved forskningsansøgninger

Mellem halvdelen og tre fjerdedele af min tid går med at søge penge, afrapportere og administrere midlerne. Tidligere havde vi en grundbevilling, der bl.a. omfattede forskernes løn. I dag skal jeg hvert eneste år ud at søge penge til at dække min egen løn på ca. 500.000 kr., ligesom jeg skal skaffe penge til rejsler, laboranter, filtre og reagensglas. Alt undtagen vores husleje og faste telefon skal vi selv skaffe penge til".

Seniorforsker Stiig Markager fra Danmarks Miljøundersøgelser er tosset på det danske forskningssystem, som tvinger ham til at bruge mere tid på at søge og administrere sin forskning end på at forske. Markager har for eksempel lige nu fem ansøgninger ude hos forskellige fonde og råd, mens han er medarbejder på tre andre projekter.

Markagers opfordring til en kritisk gennemgang af overkonkurrencen i det danske system, blev imidlertid ikke mødt med sympati hos videnskabsminister **Helge Sander**, som svarede, at det er regeringens politik at der skal være konkurrence om forskningspenge, for så går pengene til de bedste: *"Men det er helt urimeligt, hvis forskere bruger to tredjedele eller tre fjerdedele af deres tid på at søge penge. Så vil jeg anbefale dem at finde et andet job"* (JP 30.12.07).

Det vil Stiig Markager ikke kommentere.

DMU-direktør: Ikke smart udtalelse

Markager bakkedes ikke op af sin øverste leder,

DMU-direktør Henrik Sandbech:

"Jeg tror det er overdrevet, når det siges, at mellem halvdelen og tre fjerdedele af hans tid går med at søge penge, afrapportere og administrere eksterne bevillinger?. Det lyder jo ikke godt, hvis man bruger mere end halvdelen af sin tid på andet end sin hovedopgave, nemlig faglig udvikling. Jeg tror simpelthen ikke, at det kan være rigtigt. Det har jeg da også selv fortalt Markager".

Forskere oplever, at konkurrencen om forskningsmidler er for hård i forhold til, hvor mange midler, der konkurreres om. Jeg tror at du kan få de fleste forskere til at skrive under på at den situation vi har nu, med næsten ingen basismidler og ekstremt hård konkurrence om de eksterne midler - hitrater på 15 - er meget kontraproduktiv og giver en dårlig udnyttelse af forskeres ressourcer".

KVL-ektor Lise Arleth

Var det en irrettesættelse?

"Nej. Jeg tror selv, at han i den dialog fandt ud af, at det ikke var en smart udtalelse".

Peger han ikke på et problem, nemlig at forskere skal bruge for meget tid på at søge penge til sin egen løn?

"Det ville da være dejligt, hvis vores basisbevilling var større, men det er den ikke og politikerne kræver, at der skal være konkur-

rence om forskningspengene - hvilket jeg i øvrigt er enig i. Jeg ved så ikke, hvor grænsen går for, hvad der er en rimelig succesrate. Men at skrive ansøgninger er jo ikke spildt arbejde, for det giver jo tid til at målrette sit arbejde, at tænke sig om og fordybe sig.

Er det produktivt, når Sander lukker munden på forskeren ved at sige - 'søg dig et nyt arbejde' - og helt undlader at kommentere problemet med tidsforbrug på ansøgninger?

"Jeg synes Sanders svar var et rigtig godt svar. Problematikken blev overdrevet, og det fremmer ikke forståelsen eller debatten, når man overdriver", siger Sandbech. "Jeg ved ikke om jeg synes at det er så stort et problem. Politikerne mener, at flere bevillinger skal drejes i en anvendelsesorienteret retning, og at der skal være mere konkurrence, for det giver bedre kvalitet. Vi i systemet må jo indrette os. Hvis man ikke har succes inden for de temaer, som udbydes, må man jo lægge strategien om. Alle der agerer i det her system - som forsker eller institution - må tænke sig om, før man bruger kræfter på at søge".

Vi i systemet må jo indrette os. Hvis man ikke har succes inden for de temaer, som udbydes, må man jo lægge strategien om. Alle der agerer i det her system - som forsker eller institution - må tænke sig om, før man bruger kræfter på at søge

DMU-direktør Henrik Sandbech

Under hver femte har succes med ansøgning

Helge Sander fortæller ikke, at mange danske forskere er tvunget til at bruge megen tid på at søge eksterne penge - men forgæves. Der er diskrepans mellem antallet af ansøgere og forskningspuljers størrelse. Kun en ud af fem ansøgere hos de danske forskningsråd får for eksempel tilsagn. Det giver en succesrate på under 20 pct.

Sander kommenterer heller ikke en helt ny EU-oversigt, der fortæller, at der kun er 2-3 danske forskere blandt de 300 forskningsprojekter, som får penge ved det nye EU-forskningsråd. Der forlyder ikke noget om, hvor mange danskere, der søgte og fik afslag. Men det oplyses, at der ialt indkom 9000 ansøgere - dvs. at succesraten hos EU er på 3 procent.

Sander forholdt sig heller ikke til, at statistiker fortæller, at mere end fire ud af fem forskere får afslag på deres ansøgninger hos forskningsrådene (FORSKERforum dec. 2004). Og den statistik ser formentlig endnu værre ud i dag, for forskningsrådenes bevillinger falder relativt i disse år.

Tidsforbrug pr. forsker: Mindst to uger om året

En undersøgelse fortalte i 1999, at danske forskere i gennemsnit bruger 65-75 arbejdstimer - eller to arbejdsuger - om året på at ansøge om penge ude i byen. Det svarede til 200.000 arbejdstimer årligt - eller 100 fuldtidsstillinger. (GALLUP-undersøgelse 1999, se FORSKERforum 127).

1999-undersøgelsen viste også, at der var udbredt mistro til ansøgeriet. Kun hver femte mente, at konkurrenceformen var ideel. Ikke overraskende var det dem, der søgte mest, som var mest mistroisk over for systemet.

Men mistroen er formentlig ikke blevet mindre, for konkurrencen er blevet hårdere. Forskningsrådene har (relativt) færre penge at uddele. Og Regeringens konkurrenceudbydelse betyder, at flere penge skal uddeles i konkurrence. Det har store konsekvenser på særlige områder, fx i sektorforskningen, så tidsforbruget ligger i dag formentlig noget højere end de 65-75 timer.

Hvad er tilfredsstillende succesrate?

Forskerne udsættes altså ikke bare for en lav succesrate, men konkurrenceudsættelsen betyder tilmed større styring af, hvad der kan søges indenfor?

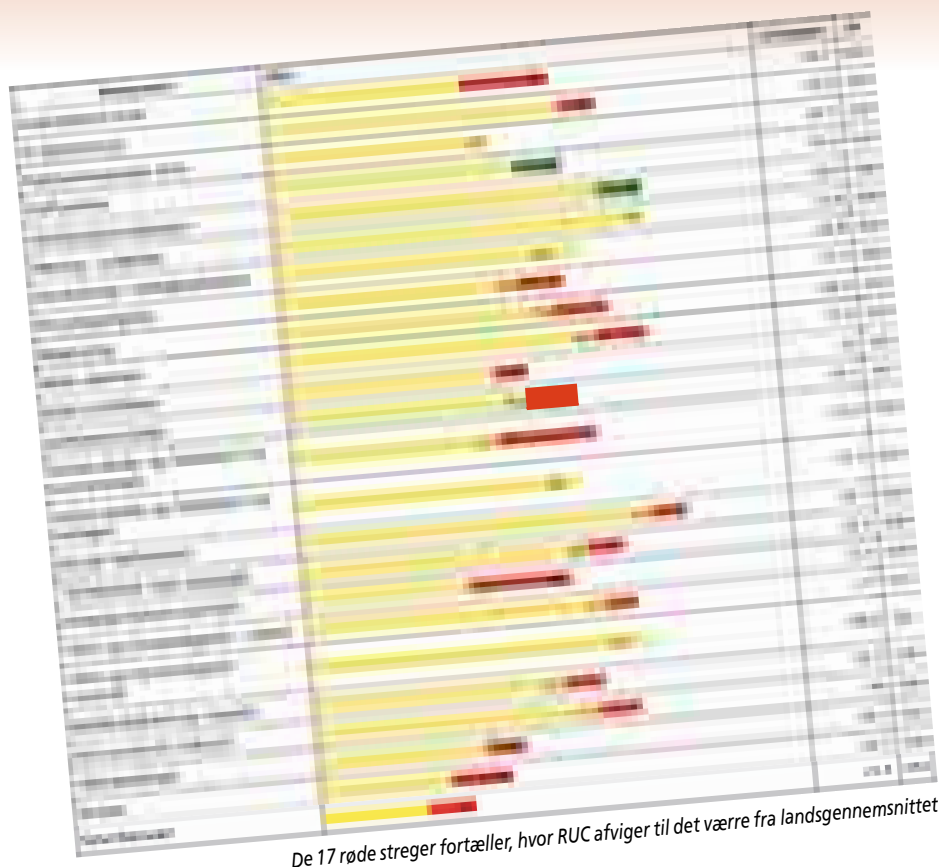
"Det er Regeringens politik. Og jeg er da enig i, at det anvendelsesorienterede få en større plads. Det er samfundet, som bestemmer, hvad der skal forskes i - men ikke efter hvilke metoder, det skal ske efter. Det har jeg ingen problemer med"

Til den generelle problematik: Er det acceptabelt, at succesraten er så lav, at mindre end hver fjerde ansøger hos forskningsrådene får tilsagn?

"Det skal jo ses over en periode. På DMU havde vi en succesrate på 50 pct. under 6. rammeprogram. Så godt bliver det ikke under 7. rammeprogram, men mindre kan også gøre det. Hvis den falder til 10 pct. så medgiver jeg, at det ikke er et godt system. Men man skal jo også se på, hvem der har søgt", slutter Sandbech.

Trivsel: Røde lamper på RUC

Undersøgelse fortæller om, at ansatte oplever for voldsomt arbejdspress og at de har lille tillid til ledelsen

En trivselsundersøgelse på RUC fortæller, at hver fjerde ansat er utilfreds eller meget utilfreds med arbejdspladsen, hvor landsgennemsnittet kun er hver tiende ansat.

”Joe, det er en institution i krise. Det største krisetegn er en gennemgående utryghed blandt de ansatte ...”, konstaterer vippetillidsmand Kenneth Reiniche som overordnet kommentar til en trivselsundersøgelse blandt de ansatte.

”Hvorfor det netop går galt på RUC? Måske er tingene – institutreform og indsættelse af nye ledere m.m. – gået for stærkt. Der har været for store ændringer på for kort tid. Og kommunikationen af, hvad der sker, har været alt for dårlig. Og så er der åbenbart noget, som er kikset i RUCs budgetlægning, når vi har været for dårlige til at skønne om ståindtægterne (bevillinger baseret på studenternes eksamens-gennemførelse, red.), der kommer ud med et minus på 15 mio. kroner.”

Problem 1: For hårdt arbejdspress

RUC har haft nogle seje år, først med trægheden ved indkøring af en ny ledelse med rektor Poul Holm i spidsen og nu med økonomiske problemer, der kan føre til farvel til 20-30 ansatte. Og turbulensen har smittet af på perso-

nalet: Det videnskabelige personale oplever at forholdene er overvejende negative. Mange vil ikke anbefale RUC til en god ven, fortæller trivselsundersøgelsen (JobLiv Danmark (gen-nemført i eftersommeren 2007)).

På 17 af 23 indikatorer har RUC røde lamper, når der sammenlignes med lignende arbejdspladser trivsel.

Allerværst ser arbejdspresset ud, hvor RUC-ansatte oplever et voldsomt misforhold mellem arbejdets omfang og så den tid, der er til rådighed for at udføre arbejdet tilfredsstillende. Hele 36 pct. af RUCs ansatte fortæller, at de altid eller ofte ikke når alle deres arbejdsopgaver (mod landsgennemsnit på 13 pct.). Arbejdspresset smitter tilsyneladende af på familielivet, for RUC'eres arbejde/fami-

Hele 36 pct. af RUCs ansatte fortæller, at de altid eller ofte ikke når alle deres arbejdsopgaver (mod landsgennemsnit på 13 pct.). Arbejdspresset smitter tilsyneladende af på familielivet, for RUC'eres arbejde/familie –konflikt er markant større end andre steder. RUCeres oplevelse af 'udbrændthed' er også værre end andre steder.

lie –konflikt er markant større end andre steder. RUCeres oplevelse af 'udbrændthed' er også værre end andre steder.

Ringetillid til ledelsen

Næstværst er det med tilliden til RUCs nye ledelse. Kun 42 pct. af de ansatte oplever, at de får social støtte og feedback fra deres leder (mod landsgennemsnit på 62 pct.). Også ledelseskvaliteten opleves som ringere. På et spørgsmål om lederen giver den enkelte gode udviklingsmuligheder svarer 36 pct. at det sker i ringe eller meget ringe grad (mod landsgennemsnit på 21 pct.).

De ansatte oplever topstyring, hvilket kommer til udtryk ved, at hele 55 pct. mener, at direktionen kun i ringe grad eller i meget ringe grad er god til at kommunikere.

Tillidsmanden: ”Vi har fået en universitetslov med store magtbeføjelser til ledelsen. Den har betydet en tømning af medarbejderindsigt og indflydelse. Og her burde der indføres arbejds gange, så de ansatte får større indsigt og indflydelse. Ledelsen burde altså i langt højere grad lytte til medarbejdernes synspunkter – selv om vi jo godt ved, at ifølge loven så behøver de hverken lytte eller følge vores råd...”, siger Reiniche.

Tillidsmandens råd til ledelsen

Kenneth Reiniche gør opmærksom på, at undersøgelsen er lavet i 2007, før offentliggørelsen af, at der nu skal ske nedskæringer: ”Og det er klart, at truslen om fyringer har gjort usikkerheden i personalet endnu større.”

Reiniches råd til ledelsen på kort sigt?

”At der skabes en klar og troværdig problemanalyse, så det bliver klart for hele personalet, hvad der er formålet med den igangværende nedskæring: Hvordan er ressourcerne fordelt og hvordan skal de allokeres i fremtiden. Den menige medarbejder forstår ikke, hvordan budgetforslaget er sat sammen. Det skal også forklares, hvorfor bestyrelsen og ledelsen mener at det er nødvendigt med en økonomisk buffer på 10-15 mio. kroner”, siger han. ”Og hvis det ender med en personalereduktion, så må det klargøres, hvad vi ikke skal lave.”

Reiniches råd på langt sigt?

”At der gøres noget ved arbejdsbelastningen. Undervisningskravene er store. Det antal kurser, klynger og seminarer, der skal udbydes. Og så altså, at der opbygges tillid til ledelsen, hvor mål og beslutninger er gennemsigtige...”

20.12.2007 – bestyrelsesmøde på RUC

14.00. RUCs bestyrelse skal drøfte en 15 millioners bespareelsesplan med 20-30 fyringer, så studenterne står uden mødelokalet med bannere og sange. Der går rygter om, at de som en happening vil *crashe* mødet. Selvfølgelig er mødesalen er fuld af tilhørere, da rektor Poul Holm ankommer.

KRISE PÅ RUC

14.09. Bestyrelsesformand Dorte Olesen kommer og starter mødet. Hun har aftalt med næstformand Anne-Grete Lysgaard, at næstformanden leder mødet. Det mødes af protest fra det videnskabelige personales repræsentant i bestyrelsen, Jeppe Dyre, for det er i strid med forretningsordenen. Det affærdiges af bestyrelsesformanden med, at det har hun allerede redegjort for, men det må være en intern bestyrelseseting, for det kender tilhørerne ikke til. Det er ikke overbevisende, så indtrykket er, at formanden er på vej ud.

Næstformanden bliver mødeleder. Da hun når til mødepunktet under den teknokratiske overskrift **"3. Beslutning vedr. budget 2008. 7/07/076"**, overgives ordet til RUCs direktør Peter Lauritzen, der laver en lang redegørelse med mange *technicalities*, der mest må være for at overbevise tilhørerne, for bestyrelsen må have hørt det før. Tilhørerne har svært ved at orientere sig, for der er ikke sendt bilag ud på forhånd, hvilket forretningsordenen ellers kræver. Men direktørens budskab ser ud til at være, at omgående besparelser er meget vigtige for ellers vil de ikke have virkning på 2008-budgettet.

Der åbnes for kommentarer fra de enkelte bestyrelsesmedlemmer. Det bliver helt stille, da det nye bestyrelsesmedlem **Christian S. Nissen** – ham der er kendt som *troubleshooter* fra Nationalmuseet, Rigshospitalet og DR – kommer på. Han kalder budget-situationen "meget, meget alvorlig" og argumenterer for den absolutte nødvendighed af at der etableres "en reserve på 15 mio. kr". Ingen stiller spørgsmål ved Nissens fremlæggelse, den mand har styr på økonomi og er dermed klasser over de andre bestyrelsesmedlemmer; ingen er i tvivl om, at han er bestyrelsens stærke mand.

Nissen bruger lejligheden til at understrege sin egen og bestyrelsens rolle. Han kalder sig selv *"hardliner"* og siger, at det er helt uretfærdigt, når rektor på RUC og i dagspressen har fået skyld for spareplanen: "Bestyrelsen har pålagt besparelser, som er skrappe end Rektors første udspil. Udlægninger i pressen om, at det er rektor Poul Holm og ikke bestyrelsen, som har bedt om spareplanen er misvisende. Man slæber en skeptisk

rektor til skafottet i denne sag. Skal der med rette skydes på nogen, så er det bl.a. på mig".

Den opsøgende journalist er taknemmelig over at sidde med på sidelinien i denne redegørelse, for han havde egentlig spået at mødet ville blive lukket. I de fleste universitetsbestyrelser udelukkes tilhørere, når der skal drøftes vigtige ting. Og Nissen lægger heller ikke skjul på, at budgetpunktet burde være lukket for offentligheden: "Sager drøftes i bestyrelser, hvor der er forskellige interesser, bl.a. medarbejdernes. Når beslutninger skal træffes, så skal der indgås kompromis'er fra alle sider. Men kompromis træffes aldrig i større forsamlinger".

Vip-repræsentanten **Jeppe Dyre** – valgt blandt de 600 vip'ere - får den utaknemmelige rolle at komme på efter Nissen. Han klager over manglende gennemsigtighed i det fremlagte budget. Og der er ingen analyser, af de negative effekter af besparelserne. De negative effekter er sat til 0, selv om 20-30 stillinger må have negative konsekvenser. Han foreslår, at bestyrelsen venter med at godkende budgettet til der foreligger en analyse med en fremadrettet plan.

Formand Dorte Olesen svarer i managementsprog: "Kurverne skal vendes". Hun fortæller, at hun fik en kedelig overraskelse, da hun blev formand i 2003, for RUC var "underbudgetteret". Og der kom yderligere overraskelser, fordi Center for Ligestilling, studenternes stå-indtjening og kinesersagen kostede. "Vi kan ikke blive ved. Derfor må vi sikre os en buffer. Vi må gå et spadestik dybere og gå ind og spare, så RUC kan arbejde videre".

15.31. Mødet suspenderes i et kvarter, så man kan strække benene. Det trækker dog ud; bestyrelsen holder lukket bestyrelsesmøde.

15.53. Otte minutter for sent kommer bestyrelsen tilbage, og ordet overgives til bestyrelsens stærke mand. Nissen har skruet et forslag sammen, "som er forsøget på at imødekomme en bred fløj, hvor stort set alle parter har måttet bøje sig". Forslaget går ud på, at RUC skal spare 15 mio. – hvilket i praksis

Der var fuldt hus, da RUCs bestyrelse skulle særbehandle et alarm

sis betyder afskedigelse af 20-30 personer, men det nævner Nissen ikke. Det nye i Nissens plan er den respekt, at spareplanen ikke skal i kraft i begyndelsen af januar, som det ellers var foreslået i første omgang. Fristen udskydes til 28. februar, hvor der afholdes bestyrelsesmøde. I mellemtiden skal direktionen i dialog med medarbejderne. Og RUCs institutledere får tid til at udarbejde deres nedskæringsplan, som SKAL omfatte personaleafgang og ikke bare *'tavlekridt'*. Og ledelsen får tid til at udarbejde kriterier for, hvordan 5 mio. kr. skal uddeles *'aktivitetsbaseret'* mellem institutterne. Og endelig skal institutlederne lave en "gennemgang af personalets kvalifikationer".

Bestyrelsesmedlemmerne får enkeltvis ordet for at tilkendegive deres holdning. TAP-repræsentanten har visse forbehold, men vil stemme for.

Det medarbejdervalgte medlem Jeppe Dyre meddeler, at han vil stemme imod. Han bryder sig ikke om Nissens forslag om "gennemgang af personalets kvalifikationer", for det sker løbende. Og så gentager han sine hovedindvendinger: At der ikke er regnet med besparelsens negative (aktivitets-) effekter, samt at han er uenig i, at der skal fyres, fordi der afsættes 5 mio. kr. til institutflytninger.

Mens studenteraktivister udenfor mødelokalet står med bannere *"Nej til kvalitetsfor-*

“ Bestyrelsen har pålagt besparelser, som er skrappe end Rektors første udspil. Udlægninger i pressen om, at det er rektor Poul Holm og ikke bestyrelsen, som har bedt om spareplanen er misvisende. Man slæber en skeptisk rektor til skafottet i denne sag. Skal der med rette skydes på nogen, så er det bl.a. på mig
Christian Nissen

overkapacitet'

tttes nedskæringer, der kan koste 20-30 stillinger

erende budget. Bestyrelsesformand Dorte Olesen står op lige før mødet, rektor Poul Holm har sat sig. Ved vinduet til højre ses den nye direktør Peter Lauritzen stående i samtale med Christian Nissen, mens Jeppe Dyre sidder tilbagelænet lige foran

ringelser" kræver Studenterrådets medlem, at studenterorganisationen tilføres 400.000 kr. ekstra. Den konkurrerende studenterorganisation – den socialdemokratiske student fra Frit Forum - kræver at få halvdelen, og det skændes de så lidt om. Det er farce og Parkinsons lov, at man diskuterer småpenge, når der lurer 20-30 fyringer. Men da studenterne har skændtes lidt, foreslår Nissen, at de spises af med halvdelen af det krævede, dvs. dvs. 200.000 kr. Så er studenterne passiviserede.

Det er værre med Dyre. Direkte til ham siger Nissen noget, som nærmest må opfattes som trusler. "Jeg vil meget stærkt opfordre dig til at gå ind. Jeg er ked af, at ikke alle stemmer for. Det giver et afbræk i samarbejdet i bestyrelsen, når man ikke kan opnå bred tilslutning til et vigtigt forslag. Det er uheldigt, hvis der bliver en splittelse mellem de eksterne og de interne medlemmer af bestyrelsen. Når der ikke er vilje til kompromis fra alle, så rokker det ved villigheden i bestyrelsen til at indgå kompromis'er i fremtiden".

Og så prøver Nissen at handle ved at droppe sit forslag om "gennemgang af personalets kvalifikationer", for det kan måske klares i de almindelige medarbejdersamtaler. Som den trænedte forhandler havde han åbenlyst medtaget dette forslag som en slags handelsvare, han kunne sælge.

Men Dyre – der ser lidt rystet ud efter at

have været udsat for Nissens bissemetoder – holder fast. Han stemmer nej.

Bagefter går man over til næste punkt på dagsordenen: **4. Beslutning vedr. den fremtidige organisering af naturvidenskab ved RUC.** Her skal man drøfte en køreplan for reorganisering af naturvidenskab på RUC.

Her pakker Jeppe Dyre sine papirer sammen og forlader mødet, for at blive erstattet af sin suppleant. Den opsøgende reporter finder bagefter ud af, at det er rektoratet og formandskabet har dømt ham inhabil, fordi han er fysikprofessor og dermed en del af det miljø, som skal debatteres. Selv om det er tvivlsomt, om den mest fagkyndige i bestyrelsen kan kendes inhabil på den måde, så er Dyre selv måske taknemmelig for ikke at skulle deltage i debatten, for hans indlæg vil kunne mistænkeliggøres. Naturvidenskab er nemlig kilde til konstant rivalisering på RUC; andre fagområder mener, at naturvidenskab er en underskudsforretning, som andre fagområder holder flydende ved at undervise rigtig meget.

Rektor Poul Holm starter med at reddegøre for, at der har været særlige problemer med fusion af alle de naturvidenskabelige områder. Han siger, at det ikke blev gjort nemmere, da institutleder Hans Peter Jensen sagde op. Rektor fortæller i en bisætning, at Hans Peter Jensen sagde op af personlige

grunde, selv om mange på RUC mener, at det var en følge af konflikter med netop rektor.

'Der skal bringes orden i huset', siger rektor: Derfor må der ske 'en udtynding af be-mandingen' uden at det får konsekvenser for uddannelseskapaciteten (bl.a. gennem aftaler med andre universiteter). Rektor konstaterer, at der er ubalancer på instituttet: Der mangler to stillinger på det nye område medicinalbiologi, mens matematik og fysik og kemi har problemer med rekruttering og eksterne bevillinger.

Dyres suppleant er indledningsvist glad for, at bestyrelsens oplæg og rektors indstilling bevarer naturvidenskab på RUC. Men hvilken størrelse 'udtynding', der er tale om?

Det får han ikke svar på fra prorektor Henning Salling-Olsen, som åbenbart har kørt den sag. Han taler tomgang og managementsprog, hvor omkvædet er, at der er "en nominel overkapacitet", som det hedder på nydansk, når der er for mange ansatte på matematik, fysik og kemi. Men han vil ikke sætte tal på her og nu.

Bestyrelsen ender med at nedsætte en styregruppe-trojka bestående af bestyrelsens formandskab samt direktionen til at gentænke naturvidenskabs struktur og udbud på RUC.

17.10. Den opsøgende reporter forlader mødet. I korridoren mødes han af frustrerede ældre lærere, hvis omkvæd er det samme: "Jeg er lige fyldt 60 år. Jeg har passet mit arbejde her i 20-30 år. Jeg har knoklet med undervisning og vejledning, fordi RUC er undervisningstungt. Men jeg har også forsket. Nu får jeg en opfordring om at søge frivillig fratræden med et 'tilbud' om det overenskomstmæssige halve år plus tre måneder. Hvad giver du: Plus tre måneder for at afgå i utide – efter 30 år..."

jø

RUCs bestyrelse

Eksterne medlemmer:

- Formand: Direktør Dorte Olesen, UNI•C
- Næstformand: Administrerende direktør Anne-Grete Lysgaard, Lysgaard Rekruttering og Rådgivning A/S
- Rektor Geir Ellingsrud, Universitetet i Oslo
- Museumsleder Frank Birkebæk, Roskilde Museum
- Christian S. Nissen, eks.direktør, rådgiver inden for bl.a. medier, organisationsudvikling og ledelse

Interne medlemmer:

- Professor Jeppe Dyre
- Kontorfuldmægtig Ulla Svanlundh
- Studerende Diana Kofod
- Studerende Nikolaj Bak Sørensen

Bestyrelsesmedlem sat udenfor

Bestyrelsesformand satte RUCs medarbejdervalgte bestyrelsesmedlem udenfor døren. Ulovligt siger offentlighedsjurist

Da RUCs bestyrelse havde naturvidenskabs RUC-fremtid på dagsordenen deltog den medarbejdervalgte Jeppe Dyre ikke. Han var dømt ude af bestyrelsesformand Dorte Olesen, som havde indstillet til bestyrelsen, at professor Dyre *"som naturvidenskabeligt ansat professor på RUC på grund af sin nære tilknytning til instituttet og hans personlige interesse i sagen måtte anses som inhabil"*.

RUCs direktør havde i et juridisk notat fremlagt reglerne om inhabilitet som om professoren havde "partslignende interesser": I bestyrelsessager, der omhandler nedskæringer herunder afskedigelser, omorganiseringer eller omprioriteringer, der kan få eller risikerer at få indflydelse på et af bestyrelsesmedlemmernes arbejdsituation, vil vedkommende ... kunne erklæres inhabil".

På den baggrund dømte bestyrelsen fysikprofessoren ude ved behandling af mødepunktet. Han blev erstattet af sin suppleant på mødet d. 20. december.

Offentlighedsprofessor: Ulovlig udelukkelse

Af forvaltningslovens habilitetsregler fremgår, at en person, der deltager i ledelse og som sådan har en særlig interesse i en sags afgørelse er inhabil. Men professor Dyre er kun leder af sit eget forskningsprojekt (under Grundforskningsfonden), og det har ikke noget med ledelse af RUCs naturvidenskab at gøre.

Så udelukkelsen holder ikke. Forvaltningsloven kan ikke dømme en almindelig medarbejder inhabil: "En almindelig professor på et bredt fagområde som naturvidenskab – matematik, fysik og kemi – er ikke inhabil. Man er kun inhabil, hvis man har en lederstilling, dvs. at man er leder på et institut som er under omstrukturering el.lign., eller hvis ens egen stilling er i spil, jf. forvaltningslovens §3", forklarer offentlighedsprofessor **Oluf Jørgensen** fra Journalisthøjskolen.

Er professorat en 'leder'

RUCs direktør oplyser, at man har konsulteret statens advokat, Kammeradvokaten, i spørgsmålet og han støttede inhabilitetsvurderingen. RUC vil imidlertid ikke give aktindsigt i, hvad Kammeradvokaten blev spurgt om og hvad han svarede.

RUCs direktør oplyser dog, at Kammeradvokaten pegede på, at "en medarbejders særligt nære tilknytning til sin arbejdsplads (f.eks. i kraft af en ledende stilling herunder en professorstilling) yderligere er en inhabilitets-skabende grund".

Kammeradvokaten er således uden videre gået ud fra, at en professor er en ledende stilling, hvad det ikke er i det nye ledelsessystem, heller ikke på RUC. Men det er således brugt af bestyrelsesformanden til at dømme Jeppe Dyre ude.

Fagfolk udelukkes

Det indgik ikke i bestyrelsens overvejelser, at det er principielt problematisk at udelukke et medarbejdervalgt medlem, som må antages at være valgt på netop sine faglige holdninger. Bestyrelsen valgte heller ikke at sige, at Jeppe Dyre var habil, fordi han er den i bestyrelsen, som ved mest om sagen. Det blev ikke bragt ind – jf. en tidligere Ombudsmands-udtalelse - at det kan være hensigtsmæssigt, at fagfolk deltager i drøftelser på deres område, dog sådan at det klart fremgår, hvis personen har 'partslignende interesser'.

Jeppe Dyre: "Sagen rejser det principielle problem: Hvornår er valgte repræsentanter inhabile? Er f. eks. studenterrepræsentanterne inhabile hvis de kæmper for bedre undervisning, noget de vel har en temmeligt direkte interesse i. Er jeg inhabil når jeg argumenterer for bedre vilkår for forskningen? Er jeg altid inhabil når et dagsordenpunkt vedrører naturvidenskab? Eller er det kun når det vedrører mit eget fag, fysik? Jeg er ikke bekendt med at der er klare regler på området".

RUC skal spare 15 mio. og som noget usædvanligt for universiteterne kan det føre til personalenedskæringer på 20-30 ansatte. Bestyrelsesformand Dorte Olesen forklarer de aktuelle økonomiske problemer med fortiden: Et underskudsbudget var en kedelig overraskelse, da hun overtog forretningen. Der var også underskud fra Center for Ligestilling og kinesersagen. Og så var der studenterne, som bestod færre eksamen'er end beregnet.

KRISE PÅ RUC

Men noget af underskuddet kan også henføres til rektor Poul Holms reformiver. Han lavede en drastisk institutreform og har stået for en stille oppustning af fællesadministrationen. Det kostede ekstraudgifter på mindst 8 mio. kroner årligt, fortæller FORSKERforums gennemgang af merudgifterne til meransættelser i administrationen, samt merudgifter til det nye lederlag (lønstigninger).

Halvdelen af RUCs underskud på 15 mio. kan således direkte henføres til den nye rektors reformiver og hastværk, og det mødes da også af kritik i den netop afviklede trivselsundersøgelse: "Topledelsen opleves ikke at have undersøgt, hvordan RUC fungerede, inden de valgte at lave omfattende om. Fx var den nye rektor ikke rundt på institutterne, inden rektor vidste, at organiseringen skulle ændres til 6 institutter" (JobLivs rapport).

Rektor Poul Holms vil ikke kommentere trivselsundersøgelsen, og henviser underskuddet til fortiden.

8 mio. ekstra på lederløn og oppustning af fællesadministration

FORSKERforums regnestykke over merudgifterne på mindst 8 mio. kroner årligt ser sådan ud:

- » Rektor, prorektors og universitetsdirektørens lønforhøjelser: + 1 mio. kr.
- » Ny specialkonsulent i rektorsekretariat: + 500.000 kr.
- » 2-3 nyansatte i personaleafdelingen: + 800.000 kr.
- » 1 nyansat i personaleafdelingen: + 400.000 kr.
- » Nyansatte i IT-afdelingen: + 0 kr.
- » 4 fuldmægtige i uddannelses og forskningsafdelingen: 1.600.000 kr.
- » 3 eksternt rekrutterede institutledere m. sekretærer: + 2.500.000 kr.
- » Ekstra løn til (3) internt rekrutterede institutledere: 1.200.000 kr.

I regnestykket indgår ekstraudgifter, dvs. lønforhøjelsen til den nye rektor (i forhold til

: Ny ledelse koster 8 mio. ekstra

spare 15 mio. – hvoraf mindst 8 mio. kan henføres til en voksende administration og højere lederlønninger. RUCs rektor afviser: Jeg kan ikke genkende det opstillede regnestykke

den gamle), ekstraudgifter til de eksternt rekrutterede institutledere samt lønforhøjelser til de internt rekrutterede (der er således taget højde for besparelser ved indskrænkning fra 10 til 6 institutter, for de daværende institutledere er fortsat ansatte, blot som menige). Men det har ikke været muligt at beregne forskelle i udgifter på institutniveau.

Poul Holm: ”Jeg kan ikke genkende det opstillede regnestykke. Hvis jeg ikke skal svare alt for teknisk, kan siges, at administrationen er meget lille i forhold til omsætningen, målt i forhold til andre universiteter. Lederlønningerne er forhandlet af fagforeningerne og på niveau med andre universiteter, så stigninger her er ikke noget, RUC har fundet på. FORSKERforums beregninger tager ikke højde for, at reduktionen af antallet af institutter fra 10 til 6 på flere punkter gav besparelser, fx sparede man jo 4 fulde institutlederlønninger”.

Personalet: Større fællesadministration aflaster ikke

At fællesadministrationen er vokset kunne begrundes med, at de enkelte institutter samtidig har afgivet opgaver og er blevet personaleslanket. Men den holder ikke, hvis man tror på udsagn i trivselsundersøgelsen, der grundlæggende peger på administrativt kaos, bl.a. fordi ledere er sivet fra fællesadministrationen (økonomi- og personalecheferne er bl.a. gået efter Poul Holm kom til). Heraf fremgår, at især tap-personalet er frustrerede over uklare ansvarsfordelinger: ”Fællesadministrationen sender angiveligt flere opgaver ud i organisationen, samtidig med, at der ansættes flere personer i fællesadministrationen. Dette opleves som meget urimeligt. Man ændrer angiveligt HK-stillinger til AC-stillinger, hvorefter det arbejde som tidligere blev varetaget af HK'ere, sendes ud i organisationen, uden at der følger ressourcer med ...”, hedder det i konsulentrapporten. Og det fortsætter:

”Der ansættes flere ledere fx sekretariatsledere, hertil kommer at institutledere koster mere. Når man vil have ansat flere til varetagelse af de øgede antal opgaver fra fællesadministrationen, skal man dokumentere, at man har råd, hvilket man har i mindre grad, idet der bruges flere penge på ledere”.

Poul Holm: ”Det administrative arbejde er vokset en del i de senere år både på fællesområdet og på institutterne, i takt med en række nye krav fra ministeriet. Fællesadministrationen og institutsekretariatene har et godt samarbejde, men det er klart

at vi skal have alle medarbejdere med. Trivselsundersøgelsen er et fantastisk godt værktøj til at forbedre arbejdsmiljøet på RUC og er blevet til i et godt samarbejde i Hovedsamarbejdsudvalget”.

5 mio. på flytninger

En afledt omkostning ved Poul Holms institutreformer og –sammenlægninger er, at personale skal flyttes og det vil koste 5 mio. Vip-repræsentanten i bestyrelsen, Jeppe Dyre, foreslog, at denne udgift blev udskudt, hvorved at besparelseskrauet kunne reduceres med dette beløb. Men det blev afvist af direktør og rektor, som kaldte de fysiske flytninger en absolut nødvendighed, hvis institutreformen skal virke.

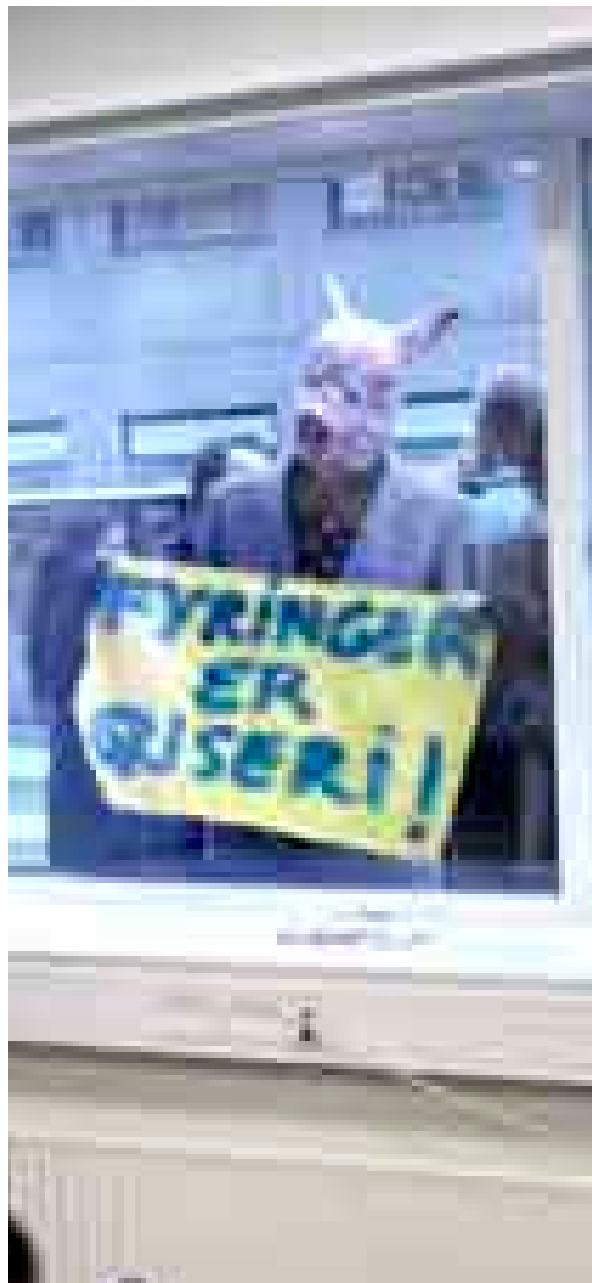
Poul Holm: ”Flytningen er besluttet af bestyrelsen forrige år. Institutreformen virker: På de to sidste år er den eksterne forskningsindtjening øget med 50% - netop fordi der er blevet øget fokus på forskning”, siger Poul Holm. ”I en dynamisk universitetsverden må der løbende forventes visse bygningsrenoveringer og omflytninger, noget vokser udover rammerne og noget skrumper måske lidt ind, sådan har det jo også været på RUC før min tid. Vi har sidste år udskudt nogle flytninger for at spare, men der er jo grænser for, hvor længe man kan udskyde gennemførelsen af en bestyrelsesbeslutning som den foreliggende flytteplan”.

15 mio. fejlskøn på stå-indtægter

En del af de aktuelle økonomiske problemer skyldes, at RUC har været for optimistiske hvad angår de skønnede stå-indtægter fra studenternes eksamensgennemførelse. Skønnet er 15 mio. kr. forkert, hvilket ikke er et stort beløb i et uddannelsesbudget på i alt 500 mio. Det er dog et stort fejlskøn, hvis det sammenlignes med bestyrelsens krav om, at der skal spares netop 15 mio. kr.

Rygtet på RUC lyder, at rektor Holm faktisk har et vist medansvar for fejlskønnet. Han ændrede den tidligere ledelses budgetteringsprincipper til et overoptimistisk skøn: Hvor den tidligere ledelses beregningsmetode var et 7-8 mio.'s fejlskøn, så var Poul Holms på 15 mio. kr. Dette rygte har det dog ikke været muligt at få bekræftet, for RUC har nægtet FORSKERforum aktindsigt i beslutningsgrundlaget bag stå-budgetteringen.

Poul Holm: ”STÅ-prognosen var baseret på præcis samme metode som tidligere år, men efter et bredt ønske på RUC udvidet med en dialog mellem studieledere og Økonomisk Afdeling. Resultatet var desværre alli-

gevel et for højt skøn. Vi var ikke gode nok til at forudse en reel nedgang i studieaktiviteten, og konstaterede det først meget sent på året. Det bliver der nu gjort meget for at forbedre”.

Vip-repræsentanten: Aldrig før haft økonomiske problemer

At ledelses- og struktur-udgifterne nærmer sig de ti millioner kommer ikke bag på ham, der stemte nej til 2008-budgettet i bestyrelsen ved bestyrelsesmøde i december:

”RUC har aldrig tidligere haft så alvorlige økonomiske problemer, som efter vi har fået en professionel ledelse”, konstaterer vip-repræsentanten i bestyrelsen, **Jeppe Dyre**.

jø

E-læring og masseforelæsning

Pædagogik: Alt der går galt første år, kommer negativt tilbage mange år frem, siger professor i statistik Bent Jørgensen, der bruger 10-15 timer om ugen på at køre en kursus-portal for førsteårsstuderende

E-læring kan være et effektivt pædagogisk supplement til masseforelæsninger, hvor hundreder af studerende i løbet af et semester skal have grundbegreber på plads.

UNDERVISNINGSFIF

På Syddansk Universitet gik en af priserne som årets underviser sidste år til **professor i statistik Bent Jørgensen**, der bruger 10-15 timer ugentlig på at administrere en kursusportal, hvor de studerende – blandt andet med hjælp af otte instruktører – kan få svar på de spørgsmål der opstår, som dermed bliver delt med hele holdet:

”Når man arbejder med så store hold, gælder det om at undgå støj i systemet. Du skal være sikker på, at du kommunikerer godt. Ellers går det galt, og du risikerer at alt for mange falder fra.”

Særlig opmærksomhed om første års studerende

”Første års studerende er den største udfordring, fordi de skal motiveres til at gå videre, når de møder det svære stof, men tænk på, hvor mange ting der sker i deres liv, netop det første år. Mange kommer til en ny by, de får et nyt sted at bo, de begynder på et nyt studium, hvor de gerne læser en kombination af flere forskellige nye fag. Så vi skal gøre alt hvad vi kan, for at materialet glider ned. Og man skal huske på, at alt, hvad der går galt på sådan et første års kursus, kommer negativt tilbage, fordi faget får et dårligt ry blandt de studerende mange år frem. Vi får jo også penge efter, hvor mange der består, så det skal køre så glat som muligt. Derfor bruger jeg mange kræfter på pædagogik, kommunikation og administration af de otte instruktører,” siger Bent Jørgensen om hvad det er, der driver ham.

Når de studerende har problemer med stoffet kan de stille spørgsmål over nettet og normalt få svar samme dag. De otte instruktører har vagt på skift, og Bent Jørgensen selv følger med i baggrunden og går ind, hvis han synes der er behov for at uddybe.

25-30 deltager aktivt

Spørgsmålene er samlet og systematiseret i ’fora’ og ’tråde’. Der er et forum svarende til hver kursusuge, det vil sige det stof der behandles i løbet af to forelæsninger. Et andet forum drejer sig om de generelle spørgsmål, og endelig er der et forum der drejer sig om forespørgsler vedrørende eksamen.

I hvert forum er spørgsmålene samlet i tråde – som man kender det i andre internet-

diskussionsfora – hvor der kan være en eller flere kommentarer/svar til hvert enkelt spørgsmål.

”Jeg vil tro, at det er en 25-30 studerende som deltager aktivt, og som er inde at stille spørgsmål, men det er mange flere der følger med, kan jeg se på trafikken. Men formen kræver store hold. Jeg prøvede engang i min naivitet at gøre noget lignende med et mindre hold af fjerde års studerende, og det gik slet ikke, siger Bent Jørgensen.”

Han bruger også systemet til at spotte studerende, for måske at snakke lidt med dem, eller måske for at tilbyde dem et studentjob indenfor noget praktisk statistik, hvis de virker dygtige og interesserede. Systemet har i øvrigt åbnet mulighed for at de studerende lægger et billede på. Det er kun ca. hver fjerde, der gør det indtil nu. Men det er en stor fordel, for det er naturligvis svært at holde styr på så mange studerende.

Lægger noter ud på forhånd

Statistikprofessoren lægger også sine forelæsningsnoter – det vil sige power-point trans- parenter – på nettet – nogle dage før – han

holder sine forelæsninger. Og det er en vigtig pointe.

”De kan printe notaterne ud på forhånd og forberede sig, og så kan de bruge arkene til at tage ekstra notater på under forelæsningen. Jeg bruger også tavlen undervejs, i forhold til de spørgsmål der kommer undervejs og i forhold til hvordan forelæsningen udvikler sig. På den måde slipper de for skrive en masse, men har samtidigt mulighed for at tilføje egne notater.”

Bent Jørgensen bruger SDU’s kommunikationssystem ’Blackboard’ til at sikre kontakten. Alle studerende har en login til Blackboard, hvor de også kan lægge personlige oplysninger, og ledelsen har gjort det obligatorisk at bruge systemet, så de studerende her kan se, hvilke fag de er blevet meldt til, hvornår der er forelæsninger, eksaminer etc.

I modsætning til mange andre lærere er Bent Jørgensen gået et stort skridt videre ved at gøre sig anstrengelser for at bruge de faciliteter, der ligger i systemet. Hvilket nok også er en medvirkende grund til at han fik prisen:

”De studerende har været med til at indstille mig, men der ligger nok også en politisk

grund til at jeg fik prisen, fordi jeg er god til at bruge "Blackboard". Men jeg gør det for de studerendes skyld. Det er praktisk og overskueligt for dem med en fælles indgang."

En del lærere på de naturvidenskabelige fag som f.eks. datalogi har egne hjemmesider, som de bruger i kommunikationen med de studerende: "Det havde jeg også, men jeg har kopieret det over i Blackboard, som stort set havde de samme funktionaliteter, som dem jeg selv havde opbygget."

tkw

Kamp om forskningsdata

Ressortændring: Indsamlingen af tal om forskning flyttes fra Center for Forsknings-analyse til Danmarks Statistik. Det kan føre til flere fejl og mindre uafhængig viden om forskningen, mener forskningsråd og fagforening

De såkaldte myndighedsopgaver, som Dansk Center for Forskningsanalyse (CfA) på Aarhus Universitet har haft siden Analyseinstitut for Forskning blev oprettet i 1997 skal flyttes til Danmarks Statistik. For den lille sektorforskningsinstitution, der leverer statistik om forskning i den danske forskningsverden, kom flytningen som en total overraskelse med regeringsdannelsen i begyndelsen af december 07. Flytningen fremstod som en rent teknisk sag, men sådan er det ikke bare:

"Vi beklager da flytningen, for forskeres vilkår bliver besværliggjort", siger **Karen Siune**, centerleder på CfA. "Det siger sig selv, at når man adskiller statistik-indsamling og -analyse, så bliver det væsentligt vanskeligere for CfA at lave forskningsbaserede udredninger. En række af de opgaver som centret har udført for politikere og offentlighed bliver sværere, mere tidskrævende og dyrere at lave. Jeg forudser da også, at der vil være efterspørgsel efter udredninger, som vi må afstå fra at lave, samt at der er data (fx fra den nuværende forskningsstatistik), som Danmarks Statistik i fremtiden ikke vil indsamle, da de ikke har en forskningsafdeling, som kan påpege relevansen af disse data. Bl.a. data om tvær-disciplinaritet er i fare".

Adskillelse af indsamling og analyse

Hun understreger, at CfA fortsætter med sin analyseenhed på Aarhus Universitet, som så i højere grad vil koncentrere sig om forskningsprojekter. CfA afventer spændt Regeringens finanslov, for her skal statistik-delen og analyse-delen adskilles, og det vil betyde, at CfA fratages mere end 4 mio. kr. på den statistiske myndighedsbetjening, der jvf. regeringens beslutning overgår til Danmarks Statistik.

Dette beløb har i tidligere finanslove været tildelt Aarhus Universitet på et et punkt på finansloven, der har heddet 'forskningbaseret myndighedsbetjening'. Opgaven har ikke kun været indsamling af data om forskningen i Danmark, men også bearbejdning og analyse.

Regeringen tager 'definitionsretten'

Karen Siune vil ikke kommentere flytningens politiske undertoner, der ligger i at Regeringen får større 'definitionsmagt'.

Ressortændringen forbedrer Regeringens mulighed for at styre statistik-produktionen på forskningsområdet. Hvor CfA tidligere var en relativt uafhængig aktør, så får regeringens embedsmænd i et fjernt ministerium nu en mulighed for at kunne definere, hvad der er 'fri forskning' eller hvad der er "basisforskningsmidler" samt om forskningsudgifter er givet til forskning eller til 'innovation' osv.

At Regeringen har interesse i styring af forsk-

ningsindsamling og -definering har vist sig på forskellig måde. I 2003 fik CfA en instruks om, at fra FL2004 var det regnedregene fra Finansministeriet, som overtog statistik-definitioner og -indsamling vedr. forskningsbudgettet. Den officielle begrundelse var, at tallene til 'Forskningens finanslov' skulle være hemmelige indtil finansloven offentliggøres i august måned.

Men den praktiske konsekvens er, at regnedregene kan flytte trecifrede millionbeløb gennem omdefineringer eller kan tilbageholde data, som ikke er bekvemme for Regeringen.

Snart efter gennemtrufede Finansministeriet, at EU-forskningsbevillinger tæller med i den danske forskningsstatistik (og så ser det ud som om de danske politikere giver flere penge til forskning).

"For at undgå dobbeltarbejde bør det overfor AFSK (CfA) pointeres, at de i deres publikation vedrørende de offentlige forsknings- og udviklingsbevillinger bør anvende Finansministeriets oplysninger om de statslige forskningsbevillinger."

(Finansministeriets instruks 2003)

Definitioner nærmere Barcelona-målet

Regeringen har klare interesser i at have 'definitionsretten' over forskningsstatistik og -økonomi, for hermed kan statistikker 'pyntes'. Definitioner kan flytte trecifrede millionbeløb i statistikkerne - og dermed gøre forskellen på, om Regeringen lever op til sine erklærede succesmål eller ej, eksempelvis når det skal afgøres, om bevillinger til universiteterne er 'basisbevillinger', om de er programpenge (fordi de udbydes i 'konkurrence' og derfor ikke er ubetingede) eller om de er 'strategiske'.

Eller når Regeringen i 2010 skal til eksamen i, om man opfylder Barcelona-målet (1 pct. af BNP).

Danmarks Statistik: Verdensberømt forskerservice

Det er uklart, hvem der har presset ressort-flytningen igennem. På Danmarks Statistik er direktør Jan Plovsing uenig med kritikerne. Flytningen gør datatilgang mere brugervenlig:

"Vi har satset på ikke at lave forskning på Danmarks Statistik, men vi har en verdensberømt forskerservice, der betyder, at vi leverer tal til forskerne, som de så kan tolke. Derfor tror jeg ikke, man behøver bekymre sig om, at tallene ikke bliver analyseret korrekt," siger han.

jæ

FOLKETINGET

Mere bureaukrati via resultatkontrakter

Universiteterne indmeldte i november deres udspil til udviklingskontrakter. Nogle universiteter havde indirekte markeret, at de ville indsende 'minimalistiske målsætninger' som reaktion på ministeriets krav om indskrivning af 16 målepunkter. (FORSKERforum 210).

Det betød fx at SDU meldte ind i sit udkast, at man ville mindske frafaldet på bacheloruddannelserne med minimum 2 pct. for de uddannelser, der i dag har et frafald på 30 pct. Andre universiteter indmeldte lignende målsætninger.

Men universiteternes indmelding var ikke konkrete nok hvad angår evalueringer. Universitetsstyrelsen har nemlig fået en henstilling fra Rigsrevisionen om, at ministeriet skal kræve bedre understøtning af "universiteternes kvalitets sikring gennem udviklingskontrakterne".

På dansk betyder det, at styrelsen ikke synes, at det er tilstrækkeligt, at universiteterne vil gennemføre turnus-evalueringer, men det vil allerede ske via Akkrediteringsinstitutionen. Alle universiteterne skal således indskrive i deres udviklingskontrakter, at der vil blive foretaget selvstændige evalueringer af undervisningen. Og de skal præcisere evalueringsform, -hyppighed samt planer for opfølgning. Og så skal universiteterne inddrage "relevante aftager og færdige kandidater for at sikre fælles identitet, niveau og relevans", står der.

Samtidig har ministeriet i større eller mindre grad indskærpet, at der skal indføres meget konkrete mål på eksamensgennemførelse o.lign.

Professorbesættelse uden opslag

Er det i overensstemmelse med Regeringens politik om konkurrence, når 43 pct. af alle professorstillinger på naturvidenskab besættes uden opslag?

Sådan lød spørgsmålet til Videnskabsministeren, efter at en rapport har fortalt om manglende opslag af stillinger (FORSKERforum 210: Nepotisme ved ansættelser).

Ministeren svarede: Det altovervejende udgangspunkt er, at offentlige stillinger skal slås op. Men i tilfælde af, at en ekstern bevillingsgiver står med pengene, kan man øremærke professorstillingen til en bestemt person, hvis denne er kendt professorabel.

Ministeren kommenterer ikke om dette er i strid med Regeringens politik.

Gruppeeksamen: Sander uden støtte i Nordjylland ...

Videnskabsministeren kender ikke nogle af de nordjyske erhvervsliv, som støtter afskaffelsen af gruppeeksamen.

Det er den logiske konsekvens af ministerens svar på et Folketingssspørgsmål, om han kender i det nordjyske erhvervsliv, som støtter afskaffelsen af gruppeeksamen.

I en usædvanlig ordrig redegørelse fortæller ministeren, om Regeringens hensigt med afskaffelsen og at det holder man fast i. Men han svarer slet ikke på spørgsmålet om nordjyderne (Videnskabsudvalget spm. 14).

Ansæt p

'Hvad ville universiteterne gøre uden os, de deltidsansatte'

"Åh, tak fordi I vil skrive om os deltidsansatte. Vi er nemlig ikke-eksisterende, så alt der kan bidrage til at få os frem i lyset, er positivt", siger hun, da FORSKERforum ringer til hende. Og så øser hun sin frustration ud: *Hvorfor skal vi behandles så dårligt? Hvorfor lader man bare stå til? Hvorfor er der ikke mere fokus på at gøre os til en integreret del af undervisningsmiljøet administrativt og overenskomstmæssigt set?*

Hun er Anne Chresteria Neutzsky-Wulff, tidligere undervisningsassistent ved AU-humaniora, der fortæller sin personlige historie: "Det var måske i orden med løse ansættelsesform for seks år siden, da jeg startede med at undervise begyndere i græsk. Universitetet skulle jo lige se, om jeg duede til det. Så et år var måske til at leve med og måske to eller tre. Men efter seks år synes jeg ligesom ikke længere at jeg ville være 'ansat på prøve'. Så jeg sagde nej til fortsat at leve under de vilkår".

Forargeligt at universitetsledelser er passive

"At universiteterne er klemt økonomisk, er ingen undskyldning for at holde en stor gruppe ansatte på sultegrænsen, nægte os pension og andre rettigheder samt bevidst kalkulere med, at vi går på supplerende dagpenge. Det er ganske enkelt ikke en værdig ansættelsesform".

Beskæftigelsesminister Hjort Frederiksen vil nu tage de supplerende dagpenge fra mange deltidslærere, fordi de angiveligt udnytter reglerne:

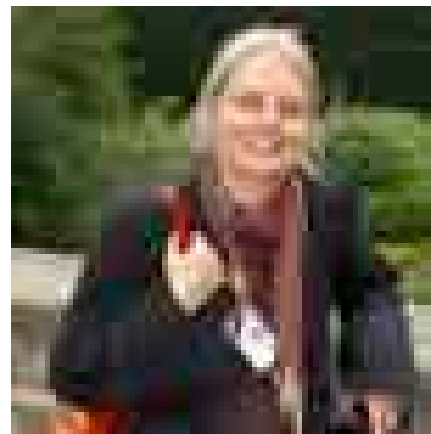
"Man kan spørge: Hvordan ville universitetet fungere uden os som billige daglejere? Det er da forargeligt, at universiteternes bestyrelsesformænd, rektorer, dekaner og institutledere ikke ærligt fortæller politikere og offentlighed om vores ansættelsesvilkår og hvordan de ikke kan fungere uden den grove udnyttelse af os".

Jeg er dum og renhjertet

Hun har gjort, hvad hun kunne for at holde sig på banen i de seks år. Har haft ansættelser både i København og Århus, pendlet frem og tilbage fra bopælen nær Randers.

Men Neutzsky-Wulff var nødt til at sige nej til at fortsætte med tidskrævende hold i Aarhus.

"Som undervisningsassistent har man aldrig sikkerhed for den næste ansættelsesperiode. Du kan ikke bruge de mange år som undervisningsassistent på dit cv. Snarere er det efterhånden begyndt at se mistænke-

Anne Chresteria Neutzsky-Wulff

ligt ud at sidde i den samme karrieredræbende stilling i 6 år".

"Jeg ville ellers gerne fortsætte. Jeg elsker mit fag og at undervise. Det er ren con amore, som har holdt gejsten oppe. Jeg har knoklet røven ud af bukserne for at gøre en forskel, hvor jeg blev belønnet, når de studerende går ud af lokalet med lys i øjnene. Men jeg er også dum og renhjertet, for jeg er ikke blevet belønnet for min ihærdighed".

Hvordan ville universitetet fungere uden os som billige daglejere? Det er da forargeligt, at universiteternes bestyrelsesformænd, rektorer, dekaner og institutledere ikke ærligt fortæller politikere og offentlighed om vores ansættelsesvilkår.

Anne Chresteria Neutzsky-Wulff

Universiteternes kyniske kalkule

"Jeg synes, at det er groft, at universitetet kalkulerer med os som billig arbejdskraft, dårligt lønnet og uden rettigheder. Universitetet prøver ikke aktivt at få os omsat til fastansatte. De lader bare stå til, år efter år. Det er en kynisk kalkule, fordi der ikke er penge til det, siger de", siger hun. "Der er ingen solidaritet eller indfølelse med vores situation. Misforstå mig ikke. Jeg bliver varmt og venligt behandlet i det nærkollegiale miljø – til daglig er jeg lige så stor del af undervisningen, som de fastansatte. Men administrativt og overenskomstmæssigt er jeg et spøgelse. Jeg er bare løsarbejder, daglejer, besøgende underviser, uden rettigheder. Når fagets forhold er til debat, er jeg ikke-eksisterende. Så der det fagets forhold og de fastansatte, der tales om".

Hun har forståelse for, at universitetet er klemt økonomisk. Men hun er forarget over

Å prøve – på sjette år

satte, spørger undervisningsassistent, der er forarget over universiteternes kyniske udnyttelse

universitets-arbejdsgivernes kynisme: "Den kommer klart frem, hvis man ser på den manglende vilje til at lave små forbedringer af vores vilkår, fx ved at ansætte den deltidsansatte som 'ekstern lektor' i stedet for som undervisningsassistent. Det ville give en højere og fastere løn samt bedre forberedelsesnormer m.m. Men de penge sparer universiteterne ..."

Ringe vilkår og gratisarbejde

"Jeg har levet og lever meget spartansk med billig husleje osv. Det kan man leve med en periode. Men jeg kan ikke leve med de fortsat usle arbejdsvilkår".

Hun får ikke automatisk penge for at rette opgaver, eller løn for møder. Forberedelsesnormer er dårlige. Hun får ikke løn for den indledende forberedelse af semestrets undervisning - den er indregnet i de 1,5 times forberedelse, hun får pr. afholdt undervisningstime (hvor fx eksterne lektorer får 2,5 timer).

"Men faktor 1,5 dækker ikke engang de timer, jeg bruger på den daglige forberedelse. Ofte sidder jeg det meste af januar eller august og planlægger forløbene - der skal laves kompendier og semesterplan, litteraturen skal udvælges, og progression fastlægges. Det tager tid, og al den tid arbejder jeg gratis".

Som undervisningsassistent får man løn i 4 ud af 6 måneder af året.

"I sommerferierne er jeg fyret, arbejdsløs, og er nødt til at gå på dagpenge, eller - når jeg nægter at blive en del af det nedværdigende dagpengesystem - at gå uden indtægt overhovedet. Hvis jeg er heldig kan jeg finde korte projektansættelser i sommerferien, men hvor mange vil ansætte en person for 1 eller 2 måneder?"

Ikke os, der udnytter systemet - det er arbejdsgiverne

Beskæftigelsesminister Hjort Frederiksen vil nu tage de supplerende dagpenge fra mange deltidslærere, fordi de angiveligt udnytter reglerne:

"Jeg har tidligere modtaget supplerende dagpenge, men blev behandlet så nedværdigende og kriminaliserende af MA, at jeg valgte at afstå fra dem det sidste år

Jeg vil ikke være en del af det nedværdigende system. Min egen oplevelse af det er, at man kriminaliseres, fordi man er nødt til i perioder at modtage supplerende dagpenge, og det kan ikke være rigtigt", siger hun.

"Og jeg forstår ikke logikken i beskæftigelsesministerens politik. Det er ikke os som

Deltidslærerens septemberløn: 9.802,09 - hvem kan leve af det...

deltidsansatte, der udnytter situationen. Det er arbejdsgiverne, som udnytter os, for langt de fleste af os ville selvfølgelig gerne have en fastansættelse med fast løn, bedre forberedestid osv. Og beskæftigelsesministeren har som politiker magt til at bevilge flere penge til universiteterne, så disse ikke skal udnytte os."

Gadefejr i Randers?

"Man kan også spørge: Hvad ville universitetet gøre uden os? Det er da forargeligt, at universiteterne ikke ærligt fortæller politikere og offentlighed om vores ansættelsesvilkår og hvordan de ikke kan fungere uden os".

I samfundsperspektiv har hun også svært ved at se logikken: "Vi er et rigt samfund, men landets politikere vil forhindre sine borgere i at beskæftige sig med intellektuel virksomhed? Skulle jeg blive gadefejr i Randers?

Eller lagerarbejder? Jeg ville nok ikke være særlig god til det, så det er pip", siger hun og tilføjer. "Samfundet har selv givet mig en uddannelse, og det er vel ikke så underligt, at jeg derfor først og fremmest prøver at komme til at arbejde med mit fag".

jø

Kontaktpersoner i "klubber" for løstansatte:

KU: Lene Waagstein:
romlw@hum.au.dk (AU og KU)
KU: Morten Hjelt:
mortenhjelt@mail.dk (KU)
AU: Iben Sønderup: ibs@asb.dk (ASB, AU)
AU: Chresteria Neutzsky-Wulff:
chresteria@chresteria.dk (AU og KU)

Beskæftigelsesministeren mistænkeliggør, håner og hundser

Af Lene Waagstein, pt. videnskabelig medarbejder på KU-Amager

Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen skulle for halvandet år siden bevise sin påstand om at man med en hurtig målrettet indsats sagtens kunne skaffe job til arbejdsledige via arbejdsformidlingen. Men det lykkedes ikke for djærve Frederiksen i løbet af sin arbejdsdag ude hos folket at skaffe job til en eneste ledig. Desværre har ministeren ikke taget ved lære af sin erfaring.

SUPPLERENDE DAGPENGE

Ifølge Politiken lørdag den 5. januar udtaler Claus Hjort Frederiksen i et notat, som endnu ikke er offentliggjort, at deltidsansatte misbruger dagpenge, at ordningen om supplerende dagpenge er for lukrativ, at kun hver tredje er reelt jobsøgende, samt at **"for nogle mennesker er det jo en behagelig måde at leve livet på"**. På den baggrund vil ministeren stramme reglerne for de cirka 32.000 mennesker der modtager supplerende dagpenge.

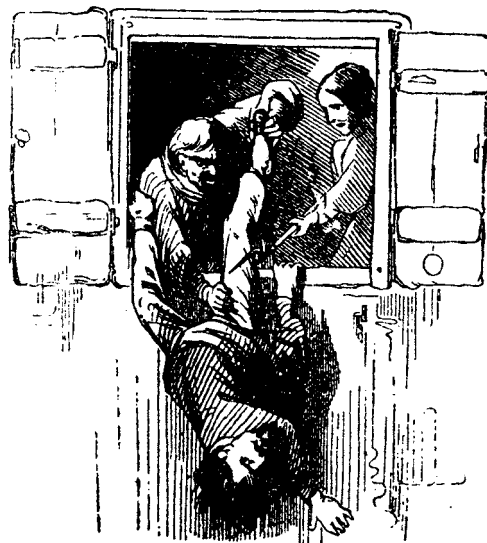
En tiendedel eller måske lidt flere af de deltidsansatte danskere på supplerende dagpenge udgøres af universiteternes såkaldte dvip'er (*d* for *deltid* – *vip* for *universitetslærer*), dvs. undervisningsassistenter og eksterne lektorer, der er ansat til at varetage en stor del af universiteternes undervisning. Det er en ringe stillet personalegruppe: Der er loft på det antal af timer disse lærere må påtage sig, og loftet er netop blevet sænket fra 750 til 500 timer om året. I virkelighedens verden må disse mennesker derfor søge job flere steder for at skaffe noget der ligner en anstændig indtægt. Det er ikke ualmindeligt at man cirkulerer rundt på rigets forskellige universiteter, der som bekendt ikke ligger klos op af hinanden.

Vi kan oplyse ministeren om at det er ikke specielt behageligt. Af andre *goder* kan nævnes manglende pensionsdækning, korte kontrakter og usikre ansættelsesforhold, manglende adgang til reel barselsorlov, manglende overenskomstdækning. Hvori ligger det behagelige?

For os der er deltidsansatte i den universitære sektor, er beskæftigelsesministerens udtalelser en hån; de er baseret på et uetisk syn på en bestemt gruppe af befolkningen, og tjener, som vi ofte ser det i det politiske miljø på højrefløjen, til at skabe splittelse i den danske befolkning. Vi udstilles uden differentiering som nassere på det i dag omdiskuterede danske velfærdssystem.

Man kan forestille sig at ministeren vil sige, at vi da bare kan søge job andetsteds og få vores 37 timer hjem? Men sådan ser virkelighedens verden desværre heller ikke ud. En stor del af universiteternes dvip'er er blevet uddannet i en tid hvor Danmark stadig var en kultur- og videnskenskende nation. Dvs. mange af os er kunsthistorikere, musiklærere, arkæologer, sprogfolk...

Selv den sidste gruppe er i dag trængt op i en krog. Regeringens *faktura-tænkning* på hele uddannelsesområdet er blevet en hin-

dring for eksempel for uddannelsen af translatører i andet sprog end engelsk. Det italienske Kulturinstitut i Danmark bevilger penge til lærerkræfter på Copenhagen Business School – som var vi et bi-stands værdigt udviklingsland. Det er beskæmmende.

I disse tider med "skrigende mangel på arbejdskraft" forestiller ministeren sig måske at vi kan søge stillinger i det private erhvervsliv. De seneste år har vist at det kan lykkes for magistre at finde ansættelser andre steder end i universitetssektoren, men private virksomheder kan vel næppe ansætte hele bestanden af universitetsuddannede musikere eller spansklærere. Og et vist mål af uddannelse af befolkningen i f.eks. sprog må vel også stadig finde sted – eller ...?

Arsagen til miseren ligger i den stedse mere *klemte økonomi* der råder i hele det danske uddannelsessystem. Det tvinger universiteterne – ligesom det ses på andre offentlige arbejdspladser - til dreven kassetænkning. Og her er en deltidsansat på supplerende dagpenge en praktisk og økonomisk løsning.

I min virkelighed er vores personalegruppe tvungent deltidsansatte. Jeg kender ingen kolleger på den type kontrakt der ikke ville blive henrykte over at blive ansat på fuld tid. Jeg har selv arbejdet som deltidsansat lærer fra færdiggørelsen af min universitetsuddannelse i 1984 indtil jeg i 2006 fik et heltidsjob som underviser på et universitet fire timers rejse fra min bopæl. Dog kun midlertidigt. Kontrakten udløber til sommer. *Særdeles behageligt?*

Beskæftigelsesministerens påtænkte opstramning – dvs. begrænsning i adgangen til supplerende dagpenge – vil blive en katastrofe for de ufrivilligt deltidsansatte, med mindre Claus Hjort Frederiksen får større held med at hjælpe dem til fuldtidsbeskæftigelse, end den gang han selv var ude blandt folket og lave arbejdsformidling.

Se side

www.forsk

De fastansatte udnytter os

Men når alt kommer til alt, er alle tabere: Universitetet, deltidslærerne, studenterne, siger anonym engelsk deltidslærer

De fastansatte universitetslærere i Storbritannien har ifølge de seneste tal oplevet, at deres årsløn er steget til mere end £42.000. Den officielle statistik siger, at de fuldtidsansatte tjente i gennemsnit £42.620 i året frem til april 2007.

Fint nok, jeg er også oprigtigt glad på deres vegne. Men de velbetalte fastlærere med fuld tid bør tænke lidt på os timeansatte – undervisningsassistenterne, de eksterne lektorer, eller hvad man nu vælger at kalde os. Det er os, der samle trådene, når der er et kursus, de fastansatte ikke har lyst til at påtage sig, eller når der er nogen, der pludselig tager på et forskningsophold i sidste øjeblik.

TABERE

At blive bedt om at undervise et kursus i ellefte time er til at leve med. Vi vil jo gerne undervise; vi vil gerne arbejde med de studerende; og vi vil jo nødigt ødelægge vores chancer for på et tidspunkt at få tilbudt fuldtidsansættelse. Vi vil altså strække os meget langt for at varetage undervisningsfunktioner af enhver slags.

Hvad der er noget sværere at forlige sig med, er den skandaløse måde, hvorpå de fastansatte udnytter os. Det er klart, at de fastansatte helst vil tage sig af de mere glamourøse, udfordrende og populære valgfag med små hold og så overlade det sure arbejde med de obligatoriske kurser til os. Men det er nu flere gange sket, at jeg er blevet bedt om at forestå workshop-aktiviteter, hvor en fastansat har påtaget sig rollen som "kursusleder".

I forbindelse med et enkelt modul var kursuslederen skemalagt til forelæsninger gennem hele forløbet, men to gange i løbet af de 10 uger dukkede vedkommende ikke op, hvilket betød, at jeg selv pludselig stod med et hold studerende, uden at have forberedt anden undervisning end de gruppeaktiviteter, der knyttede an til den aflyste forelæsning. Ved et andet tilfælde engagerede kursuslederen en række gæsteforelæsere og overlod det til mig at udvikle en workshop-række, og vedkommende viste sig først allernådigst til semestrets afsluttede lektion.

Som løstansatte er vi timelønnede, og vi får kun penge for de timer, vi underviser. Vi får ikke forberedelsestid. Vi får at vide, at vores timeløn i princippet dækker forberedelse, men virkeligheden er en anden. En kollega er blevet bedt om at holde en forelæsning om et emne, som ligger helt uden for hendes ekspertiseområde med det resultat, at hun nu har brugt det meste af en uge på at læse op på det – og det er altså inden, at hun overhovedet kommer i gang med at skrive forelæsningen, lave transparenter og planlægge den efterfølgende workshop-session. *Hvordan får hun betalt husleje?*

En anden kollega har fået at vide, at han får udbetalt et engangsbeløb for sit arbejde med at forestå workshop-sessions ved slutningen af

semestret, dog har man endnu ikke helt styr på, hvor meget han får, hvilket jo ikke just bidrager til hans muligheder for at lægge et budget.

Når alt kommer til alt, er alle tabere. Universitetet har en række timelønnede og ret utilfredse medarbejdere, som ikke føler sig som en del af instituttet, og som ikke har fornemmelsen af, at deres arbejde er værdsat. I bedste fald kan det være, vi bliver inviteret til institutmøderne et år gange om året, om så ikke til julefrokosten; i værste fald får vi ikke engang adgangskort til huset, biblioteket eller AV-resurserne.

Vi får ikke mulighed for at udvikle os fagligt, da vi ikke får de samme efteruddannelses tilbud som de fastansatte – hvilket i parentes bemærket også betyder, at vi heller ikke får mulighed for at avancere lønmæssigt.

Også de studerende kan henregnes blandt taberne. Jeg blev engang bedt om at dække et 14-ugers forløb for en fastansat, som var taget på orlov. Da vi nåede frem til omprøverne, var den fastansatte endnu ikke vendt tilbage og havde derfor ikke været i kontakt med de studerende, som havde brug for at gå op igen. Selv om det ikke var mit ansvar, tog de studerende, jeg havde undervist gennem hele semestret, kontakt til mig for at bede mig om at organisere spørgetimer og generel vejledning. Hvad skulle jeg gøre? Min samvittighed forbød mig at overlade dem til deres egen skæbne, så jeg indvilgede i at afholde spørgetimer for egen regning.

En ældre, mere erfaren kollega gave mig følgende råd: "Det er ikke dit problem. Du får ingen penge for at bekymre dig om dem nu. Hvis universitetet vil have, at du tager dig af dem, har det bare at udfærdige en kontrakt og betale dig for at gøre det. Som det er nu, er det ikke din opgave."

Min kollega havde ret – men det er jo den kalkulerede risiko, universiteterne helt udspekuleret indberegner.

De timelønnede er fuld ud lige så samvittighedsfulde som de fastansatte, nogle gange endda mere. Hvis en timeansat udfører ekstraarbejde af faglig stolthed, tæller det som gratis arbejdskraft for universitetet og betyder samtidig, at man kan slette endnu en tidskrævende opgave fra instituttets *to do*-liste.

Der skal altså lyde et stort tillykke til fagforeningerne, som har forhandlet så benhårdt for at få lønstigninger til deres fastansatte medlemmer. Måske I nu kunne rette jeres opmærksomhed på de tidesatser og arbejdsbetingelser, der gælder for alle os andre?

Forfatteren, som ønsker at forblive anonym, har arbejdet som timelønnet på fire britiske universiteter.

Kilde: Times Higher, 04-01-2008

Oversættelse: Martin Aitken

ste ny

erforum.dk

Han har jord i hovedet

Mathieu Lamendé er fransk jordfysiker, ansat i Foulum. Her bruger han rigtig megen tid på at skaffe penge til sin egen løn – sådan er det ikke i hans hjemland

I en halv times tid forklarer han om jordpakning, om de processer, der sker i jorden, når en gyllevogn eller en traktor kører over den, om de makro-porer eller mikro porer, der opstår i jorden, når man planter majs eller græs, om hvordan det påvirker den måde vand siver gennem jorden, om hvordan man måler jordstress i tre dimensioner, om jordmanagement og jordfysik.

UNG FORSKER

Det er stærkt fascinerende, hvad han fortæller, men pludseligt slår tanken ned som et lyn: "Manden har jo jord i hovedet!"

Udtrykket kender han faktisk ikke, viser det sig. Men humoren fejler ikke noget, så den 32-årige franskmænd griner hjerteligt, da han bliver indviet i dette hjørne af det danske sprog, som han i øvrigt lærte ret så hurtigt, fordi han i forvejen talte norsk - et sprog han uden videre kan slå over i med en norsk kone.

Mathieu Lamendé er jordfysiker, hvilket er en forskningsretning under geologien, og han har siden 2004 været ansat som post.doc i Foulum ved Viborg på det jordbrugsvidenskabelige fakultet under Aarhus Universitet.

Ligesom de fleste andre i sektorforskningen på Foulum arbejder han på ret usikre vilkår – ikke mindst hvis man sammenligner med hans hjemland Frankrig.

I Frankrig er forskerne fastansatte og på fast løn. De skal publicere mindst to artikler om året i peer-reviewede tidsskrifter, og hvert andet år skal de skrive en rapport om deres aktiviteter. Hvis de overholder det, kan de blive ved til de skal på pension.

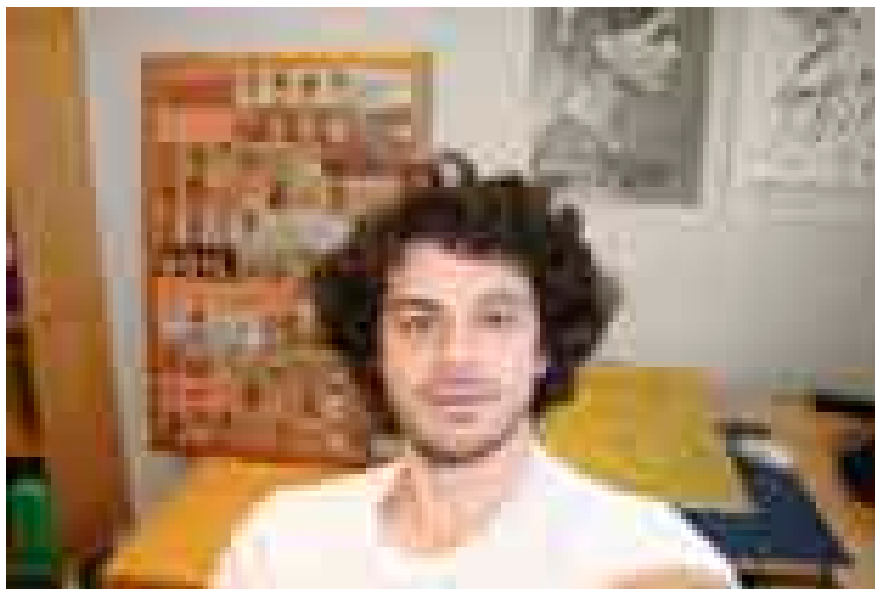
Mathieu Lamendé

Fastansat i Frankrig

"Jeg arbejder på flere projekter, der kører i et begrænset antal år – og hvert år skal jeg stykke min ansættelse sammen på ny. Jeg har nogle månedslønninger fra hvert af de to projekter, men jeg skal ud og søge penge til flere projekter, hvis jeg skal være fuldtidsbeskæftiget og have fuld løn. Som regel er jeg del af andres projekter, men næste gang skal jeg ud og søge til mit eget. Jeg er ansat på samme vilkår som seniorforskerne, der også skal søge deres egen løn – og i øvrigt tilmed skal skaffe lønnen til teknikerne og de administrative ansatte."

Sådan er det ikke på de tilsvarende institutioner i Frankrig:

"I Frankrig er forskerne fastansatte og på fast løn. De skal publicere mindst to artik-

ler om året i peer-reviewede tidsskrifter, og hvert andet år skal de skrive en rapport om deres aktiviteter. Hvis de overholder det, kan de blive ved til de skal på pension."

De franske forskere skal dog søge og konkurrere om penge til konkrete forsøg, udstyr, teknikere osv.:

"Hvis man ikke får penge et år, kan man tage gamle data frem og gennemføre nye undersøgelser på dem. Det sker jo tit, mens man arbejder, at man får øje på en ny vinkel, som man også har lyst til at undersøge. Men som der ikke er tid til. Jeg ser det som en fordel ved det franske system. Der åbnes mulighed for nye vinkler. Det er en form for fri forskning, som du ikke har mulighed for at lave i Danmark, hvor du aldrig får løn for bare at skrive artikler, men kun hvis det er koblet til et konkret projekt."

Kæresten trak

Mathieu Lamendé kom til Danmark, fordi hans norske kæreste læste medicin i Danmark. Han mødte hende tilbage i 1996 på TGV-toget mellem Paris og Poitiers – og de blev ved med at være kæresten selv om de i lange perioder boede langt fra hinanden. Mathieu har studeret geologi i Poitiers og Paris og tog sin ph.d. som 26-årig ved École Nationale Supérieure de Agronomie i Rennes.

Han søgte til Danmark for at være nærmere kæresten og fik job på DJF ved Viborg. Som ved et lille mirakel fik kæresten ved en tilfældighed sin hospitalsturnus netop i Viborg. Men om de bliver i Danmark er til gengæld ikke sikkert. For mens arbejdsmiljøet er fremragende, så er Viborg lidt for lille efter hans smag. Og så er lønnen heller ikke for god i forhold til leveomkostningerne. Især

boligudgifterne er skræmmende høje i forhold til Frankrig, mener han.

Men som han siger: "Man bliver ikke forsker i jordfysik for at tjene penge på det, men fordi man brænder for det."

En måned om året på ansøgninger

Penge skal der dog til, og derfor skal der skrives mange ansøgninger. Mathieu Lamendé søger i snit fire-fem gange om året, siger han - og får gevinst en-to gange:

"Problemer er ikke så meget, at man skal søge penge, problemet er, at man bruger så megen tid på at skrive ansøgninger, og det kan være frustrerende."

Hvor længe det tager, afhænger af hvor stort projektet er. Men to uger på fuld tid er ikke usædvanligt for at få sendt en ansøgning af sted. Det afhænger især af, hvor megen tid der går med at koordinere med andre partnere.

Hvis man ikke får sin bevilling er tiden dog ikke fuldstændigt spildt, mener han:

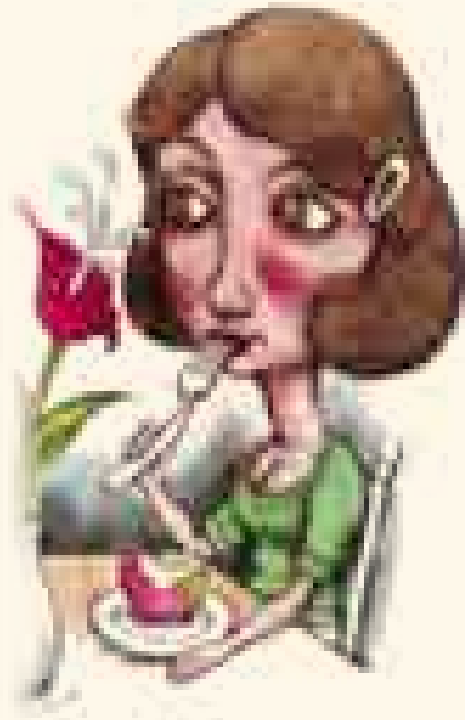
"Når man skal søge kommer man på afstand af hverdagsarbejdet, og man har en del review-arbejde, hvor man læser mange artikler og får tid til at sætte sig ind i hvad der sker på det ene eller det andet felt, så man kan kvalificere de nye ideer, man har. Det er vel 20-30 pct. af tiden. Men hvis du spørger, hvor megen administrativ spildtid, der er ved at søge penge, så er det mindst en måned om året," siger Mathieu Lamendé.

tkw

66 tegn på, at den fhv. studerende forsøger at forføre dig ...

Af Lori Soderlind

1. Hun er en af de ældre studerende, og du har hørt et sted, at hun er gift, men du har aldrig set hendes mand, og hun har aldrig gået med ring.
2. Da hun inviterede dig til middag, spurgte hun ikke, om du havde tænkt dig at tage en ven med.
3. Du spurgte godt nok, om der var noget, du skulle tage med, f.eks. vin eller ostekage. Hun svarede: "Bare dig selv."
4. Mens du tænker på det nu, idet du klæder dig på til at tage hen til den tidligere studerendes lejlighed, har du tilsyneladende helt uden grund svært ved at finde ud af at vælge det rigtige fodtøj. Kraftige støvler? Punkede skateboard-sneakers med knækkede snørebånd? Dine "Jesus-sandaler" med læderstropperne, som fremhæver dine vel nok lidt søde tæer? Du vælger professoragtige hyttesko og håber, at de ikke virker for adstadige.
5. Du spekulerer på, hvorfor du spekulerer på alt det her.
6. Da du ankommer til hendes lejlighed, har hun allerede sat cd'en med Billie Holiday på. Lejligheden er velindrettet, om end lille, og pinligt ren og velholdt. Lofterne, dørene og vinduerne er alle høje, og stuen er luftig; familiefotografierne er alle professionelle portrætter. Gulvtæppet er tykt. Du mærker, at du er imponeret.
7. Den meget korte rundvisning, hun giver, begynder i soveværelset. Endvidere indebærer den, at du skal bemærke den særprægede dør ind til badeværelset, som støder til soveværelset, hvilket betyder, at du nu står i soveværelset ved siden af sengen. Og du bemærker sengen, at den er pænt redt uden rynker i dynen, meget ren og ikke sovet i. Du bemærker, at sengen er soveværelsets mest fremtrædende indslag, at den vender ud mod nogle åbne franske døre med kig gennem stuen til de meget høje vinduer, således at hvis du lå i den, ville du have femtesalsudsigt over lysene i denne mindre by. Og det falder dig ind, at du kunne gå nøgen omkring i soveværelset uden bekymring med de franske døre stående åbne og udsigten over byen, der ser direkte tilbage på dig, fordi byen er sådan et stille og tomt sted om natten, at der ikke ville være nogen derude, der ville kunne se dig. Du kunne stå og hoppe op og ned på den seng uden tøj på, og ingen ville se det. Du ved, at ingen ville se det; du ved, at byen er tom, fordi du igennem de tre år, du har boet der og undervist på universitetet, har mødt så få mennesker, som du virkelig holder af, og du har af den grund følt dig lidt ensom.
8. Du opdager, at du står og stirrer på sengen, og at hun ikke længe taler om badeværelset.
9. Du kommenterer udsigten over byen gennem de høje vinduer på den anden side af stuen, og du går målrettet hen til dem og kigger ud. Da du opdager, at hun ikke længere står ved din side, går du ud i køkkenet, hvor hun er begyndt på at lave mad.
10. Hun skubber en flaske vin langs køkkenbordet og rækker dig afslappet proptrækkeren, som om det at lukke flasker op har været din opgave i køkkenet sammen med hende gennem mindst syv års lykkelige ægteskab. "Gider du?", spørger hun, da hun lægger proptrækkeren i din hånd.
11. Du gider godt.
12. Vinen er billig og fra hendes hjemland. Hun beklager sig over, at der er så få vine fra hendes hjemland, som man kan købe i dit. Du kommer i tanke om, at da hele holdet (du inviterede dem alle, ikke kun hende) kom til middag hjemme hos dig, serverede du sodavand. I plastbægre. Du fylder glassene med den billige vin.
13. Du spørger hende om den eksamen, hun skulle op til i musikvidenskab, og som betød, at hun måtte pjække fra din egen undervisnings sidste lektion for at forberede sig. Du anvender med vilje ordet

- "pjække" og slår let med fingeren på en professoragtig hyttesko, mens du siger det, og genvinder dermed kontrollen. Du minder dig selv om, at du bare er en ekstern lektor, og at hun er en forhenværende studerende på nogenlunde din egen alder, og at hun ikke selv står og siger alle de tåbelige ting, du selv ville sige, hvis du stod og lavede mad i en andens nærvær.
14. Du kommer i tanke om, at du aldrig rigtig har kontrol over tingen, ikke engang i undervisningslokalet.
  15. Du lægger mærke til hendes ben og spekulerer på, om der er en grund til, at hun er ikklædt shorts, eftersom det ikke er specielt varmt udenfor, og så lægger du mærke til hendes sko. Det er ikke hyttesko. Det er sandaler. De viser det yderste af hendes små, malede tæer.
  16. Hendes tæer bevæger sig, og du ser med det samme bort.
  17. Hun afslører, at hendes mand bor i Chicago, som du ved ligger omkring tusind miles væk.
  18. Du føler dig lidt flov over, at du glemte det med manden. Du spekulerer på, om de bare ikke går så meget op i at bære ring; nu hun siger det, husker du manden fra en diskussion i timerne. Det får hele scenariet til at ændre sig. Du gnider dig diskret i øjnene med den ene hånds tommelfinger og pegefinger, alt imens du forsøger at genoprette realitetsforholdene. Realiteten er i virkelighed dejligt kedsommelig. Du håber ikke, at du har udsendt uheldige signaler; måske bemærkede hun, at du var spændt lige fra det øjeblik, du trådte ind og stirrede på sengen, din idiot. Du er lettet og en smule flov over at opdage, at du har misforstået, hvad du til at begynde med ikke var sikker på, du havde forstået; lad os bare glemme det.
  19. Du kaster et blik på den seng, der ikke er blevet sovet i, og som er delvis synlig fra køkkenet som et ben, der skimtes gennem en dør, der står på klem, og du gnider dig i øjnene igen. Du var hendes lærer, for pokker!
  20. Hun siger, mens hun står og rører rundt ved komfuret, at hendes ægteskab er noget ukonventionelt.
  21. Hun giver sig til at fortælle en interessant historie om, hvordan underviserne på kvindestudiet, som er hendes hovedfag, er meget bevidste om den forestilling, der hedder, at alle på kvindestudiet er lesbi-

ske, og at professoren er henrykt, når det sker, at en gift kvinde starter på studiet; den slags skal helst vises frem ved festlige lejligheder.

22. Du spekulerer på, om hun overhovedet ved, at du er lesbisk; eller at du er en, hun er ved at lokke med til et eller andet billigt og lystfuldt, som du hele tiden opdager, du forsøger ikke at tænke på. Du tænker: "Selvfølgelig ved hun det ikke!" Du har jo aldrig nævnt det. Du mærker, hvordan nogle høje mure af seksuel ambivalens rejser sig omkring dig, og du sidder ved bordet i køkkenet og lægger benene over kors og svinger med din hyttesko. Du mærker selvtilfredsheden. Du er så mystisk.

23. Hun rører stadigvæk rundt, uden at se op, og hun siger, hvor er det dog morsomt med den professor, der tror, at en kvinde er heteroseksuel, bare fordi hun er gift.

24. Du svinger hurtigere med hytteskoen.

25. "... selv min mand ved, at jeg er lesbisk," siger hun, imens hun rører rundt.

26. Du nikker eftertænksomt, og du taber din hyttesko, og da hun vender sig om for at se på dig, synes hendes ansigtsudtryk at sige: "Kunne nogen være i tvivl?" Hun venter på, at du skal se lige så måløs ud. Hun venter på, at du ryster på hovedet af det åndssvage ved tanken om, at en hvilken som helst kvinde ikke skulle være lesbisk. Hun venter på, at du skal udtrykke din enighed med hende om, at alle kvinder bør vide, at der ikke er noget som at være sammen med en anden kvinde, baby, åh ja, du og jeg, baby, lige nu og her. Kom, lad os gøre det.

27. Du spørger, om hun så partikonventet i fjernsynet her forleden. Du sluger en mundfuld vin.

28. Hun vender tilbage til madlavningen.

29. Tallerkenerne ligger på det lille bord i køkkenet, hvor du har siddet, mens hun har lavet mad. Hun har husket, at du er vegetar, og hun har tilberedt et måltid uden kød og med flødesauce. Det smager godt. Solen går ned, og hun tænder et stort vokslys i en glasvase.

30. Du bliver ved med at forsøge at tale om politik. Samtalen går hele tiden tilbage til kvinders seksualitet.

31. Du overrasker dig selv hele tiden ved at være så åbenmundet over for en tidligere studerende omkring kvinders seksualitet. Du spekulerer på, om hun har lagt mærke til, at du ikke længer lyder som en underviser, men mere som en livredder ved en lukket beachparty for lesbiske. Du prøver hele tiden at undertrykke pludselige bemærkninger om tilfældig sex.

32. Hun fortæller en historie om en bøsse, hun kender, som tilbragte et halvt år i Italien og dyrkede sex to gange om ugen med en fremmed, han mødte på en bar, og som ikke talte engelsk, og hendes ven taler ikke italiensk, men alligevel, og hun er ikke helt sikker på, hvordan det lykkedes dem at finde ud af det, men de vidste bare, at de to gange om ugen skulle mødes og tage hjem sammen og bolle.

33. Hun spørger, om du tror, at kvinder også bare kan gøre det sådan uden videre. Du ved, bare bolle. Uforpligtende.

34. Det er hentydning nr. 33, der for alvor sætter tankerne i gang.

35. "Italienerne har lige været til valg, ikke?", siger du.

36. Ja. Nå. Men hun siger, hun ikke rigtigt tror på, at sex kan være helt så anonym for kvinder. Kvinder skal altid snakke, i hvert fald bagefter. Er det ikke rigtigt?

37. Inderst inde ved du, at du ikke er enig; du ved, at der findes kvinder, som har det til hobby at forføre, og som sikkert sætter mærker med læbestift på badeværelsesspejle for at holde trit med, hvor mange de kan få ind og ud af sengen uden at tale en eneste gang. Men det siger du ikke. Du begynder at forklare, at du faktisk føler meget stærkt, at tilfældig sex ikke er en feministisk værdi på trods af plakatkampagner i begyndelsen af 90'erne med alle de lækre unge lesbiske par, der

kravlede rundt på hinanden i alle mulige hede stillinger, og selv om der også i dit eget tilfælde har været et par eskapader, som du ikke har lyst til at komme ind på, så er pointen den, at du personligt ikke er særlig promiskuøs, siger du til hende og lægger benene over kors.

38. Hun siger: "Hvordan definerer du promiskuøs?"

39. Du ser eftertænksom ud et øjeblik, mens du forsøger at blive enig med dig selv om, hvorvidt du nu fører en intellektuel samtale med en intelligent kvinde eller er ved at blive forført.

40. Da du helt uundgåeligt beder hende om at vise dig en af de mange interessante essays, hun har refereret til i løbet af de sidste to og en halv times diskussion om kvinders seksualitet, feministiske værdier og italiensk politik, rejser hun sig op og går målbevidst ind i stuen. Det virker som lang tid at bruge på at finde en bog i en reol. Da det går op for dig, at hun ikke vender tilbage til køkkenet, rejser du dig op og går ind i stuen for at slippe for at sidde og vente så akavet. Hun finder bogen, og i stedet for at sætte sig ved det firkantede bord, som I har siddet og talt hen over, smider hun sig i sofaen, vipper sandalerne af og fører benene op under sig.

41. Du betragter sofaen med hende i den ene side og en tom plads i den anden, og så går tæppet op for dit liv og bløtlægger personer og scener med fortidens famøse sofaopstillinger.

42. Du tager fem skridt og sætter dig på en stol ved siden af sofaen. Den står sådan, at du på sikker afstand sidder og kigger over skulderen på hende i den bog, hun har taget ned fra reolen. Det virker naturligt. Du får en klar fornemmelse af, at du anstrenger dig for at virke naturlig. Det bliver sværere og sværere at opretholde.

43. Imens I læser sammen i bogen, stiger spændingen inde i dig. Men nu er det en spænding, der er direkte relateret til din stigende fornemmelse af, at det bliver meget vanskeligt at komme ud af dette rum.

44. Det går op for dig, at du faktisk har besluttet dig for, at du gerne vil forlade rummet, og idet du bliver bevidst om det, bliver du klar over, at du må gøre det allerede ved først givne lejlighed.

45. Der er ikke længere noget tilfældigt i samtalen. Du er afmålt, du ytrer nu kun enstavelsesord; du er færdig. Med hvert enkelt ord fumler du efter udgangen fra dette øjeblik, stræber efter befrielsen. Munden er snerpet sammen, som om den gemmer på noget, du forsøger at skjule. Hvad den gemmer på, er selve dit liv. Din frygt for dit liv. Du klasker dig emfatisk på låret, én gang, som en afslutning. "Nå." Du smiler til hende. "Min hund bliver sur, hvis jeg ikke snart kommer hjem."

46. Du er klar over, at dit valg af afslutningsreplik er en smule uheldigt, men du trøster dig ved at huske dig selv på, at det faktisk er sandt.

47. Du rejser dig. Du gør klar til at tage af sted. Du er ved at sige noget om den gode mad og en hyggelig aften og den fine vin fra hendes hjemland; efter to sætninger har du faktisk slet ikke styr på, hvad fanden det er, du siger, men du bliver ved med at fremsige lyde, mens du venter på, at hun begynder at tage del i afskedsritualet og følge dig hen til døren.

48. Hun står der foran dig uden at sige noget.

49. Mens du bliver ved med at tale, ser du dig omkring i rummet og observerer, at din vej er spærret af stolen, sofaen og den stående forhenværende studerende. Du må forbi én af disse for at kunne komme ud.

50. Du fortsætter med at finde på måder at sige tak på, og du stikker hænderne ned i lommerne for at lede demonstrativt, måske endda dramatisk, efter dine nøgler. Du rasler med nøglerne i lommen, som om det vil distrahere hende længe nok til, at du kan komme forbi. Du går rundt om hende, idet du gør dig særlig umage for at undgå enhver risiko for at se ind i hendes forventningsfulde ansigt, mens hun står

der med sin trutmund. Du drejer skarpt til højre ved de franske døre, som fører ind i det meget fremtrædende soveværelse, hvor det er som om, at sengen står anspændt til det yderste for at få lov til at løbe efter dig, men bare ikke kan få sig selv i bevægelse, og du øger hastigheden, med den anspændte seng og din forhenværende studerende med trutmunden lige bagved, og du når ind på opløbet og ud i entreen.

51. Da du når døren, lukker du selv op, og du siger: "Tak for en dejlig aften", idet du går ud igennem døren, og først da vender du dig om.

52. Hun smiler svagt og siger "Jamen, det var dejligt at snakke med dig."

53. I løbet af de tredive minutter, det tager at køre hjem fra din forhenværende studerendes lejlighed, tager du dig i at forestille dig hendes nøgne, lettere overvægtige krop, og hvordan det ville føles at se hendes smilende ansigt se op på dig fra en hovedpude, helt ekstatiske over endelig at være nøgen sammen med dig, og hvordan hun ville føles blød at ligge på, og hvordan hun ville presse sin krop hårdt ind mod din, og du ryster voldsomt på hovedet.

54. Du forestiller dig det igen.

55. Klokken har passeret midnat, da du kommer hjem. Hunden kigger op på dig og er helt ekstatiske over at se dig, som den er hver eneste gang, du kommer hjem, og du kradser den bag ørene med en vild omhed, og den danser rundt som en Chihuahua på 30 kilo, der står på bagben med sin snor i munden, og I er lige ved at leve lykkeligt til jeres dages ende.

56. Telefonen ringer.

57. Du går over til telefonen, da den ringer for tredje gang, du tager røret op og siger friskt hallo og giver tegn til hunden om at sidde stille og holde op med at springe op og ned med snoren i munden. Den sætter sig og giver slip på snoren og lytter.

58. "Jamen, hej!", siger du, som om der var den ringeste mulighed for, at du kunne blive overrasket, som om du overhovedet kunne forestille dig, at det kunne være en anden.

59. Hun fortæller dig, at hun har tænkt lidt og besluttet sig for, at det er bedst at være ærlig i stedet for at holde inde med det her og så blive ved med at spekulere over, hvad du måske ville have sagt, hvis hun havde fortalt dig det; det vil sige (og nu virker hun nervøs for første gang), at

hun gerne vil fortælle dig, at hun har udviklet nogle følelser ...

60. Du tænker: "Jeg kan håndtere det her, jeg kan håndtere det her." Du er bevidst om, at der nu muligvis truer en tre-fem år i et snavset forhold til en gift kvinde, som er en af dine tidligere studerende, fordi du ikke kunne håndtere Opringningen.

61. Og hun fortsætter og siger de sødeste og mest oprigtigt smigrende ting til dig, og du labber det virkelig i dig, fordi hendes ordvalg er så originalt og generøst. Du ønsker, at du som hendes lærer i kreativ skrivning havde haft en andel i denne sprogfærdighed, men du ved, at hendes udgydelser kommer direkte fra hjertet, og at du ikke har æren.

62. Du lyver altså ikke, da du fortæller hende, at du beundrer hende for at sige, hvad hun har sagt, fordi det var stærkt og modigt, og fordi det var så flot formuleret. Men lige så sandt er det, at der ingen muligheder findes i dette tilfælde for et kærlighedsforhold, og det er, hvad du siger.

63. Du er selvfølgelig klar over, at et sådant allerede har fundet sted.

64. Du taler i nogle minutter om, hvorfor det ville være umuligt, og hun accepterer dit svar med anstændighed, og du takker hende endnu en gang for maden, inden du siger godnat, og du hører hendes stemme med accenten, da den ekkoer din. "Godnat." Og så lægger du på.

65. Fantaserer alle undervisere om, at deres studerende forelsker sig i dem? Er det sådan, det foregår? Du ligger i din seng og udskyder søvnen for at kunne reflektere et lille stykke tid, for at spekulere på, hvordan det kunne være - nu hvor det jo er dig, der er lærere - at du faktisk kunne være så åndssvag at tænke, at hun "bare" inviterede dig til middag.

66. Og så kommer du i tanke om, at du altid har elsket at undervise, netop fordi der er så meget, man skal lære, for at kunne gøre det.

Lori Soderlind er forfatter og underviser i kreativ skrivning ved Lehigh University, Pennsylvania, USA. Hun har udgivet *Chasing Montana: A Love Story* (Terence Books, 2006). Ovenstående blev udgivet i *The Norton Anthology of Best Creative Nonfiction*, Vol. 1. (PMS Literary Journal, 2006) og bringes her for første gang på dansk i Martin Aitkens oversættelse.

Galathea på vægten

Ingen ved, om Galathea-projektets 200 mio. var givet godt ud. Men nu lover Videnskabsministeriet, at forskningen bliver evalueret. Men Undervisningsministeriet vil ikke evaluere formidlingen

Det blev sagt, at Galathea3 handlede 60 pct. om PR og 40 pct. om forskning. Men da FORSKERforum spurgte, hvad der var *succeskriterierne* for projektet, og om det skal evalueres, var svaret underligt svævende i en statsadministration, som ellers i andre sammenhænge er besat af evalueringer og evidens.

Var Galatheas formål forskningskvalitet? Var det eksponering i medierne? Eller skulle det få flere unge til at studere naturvidenskab?

Galatheas forskning skal måles. Videnskabsministeriet lover nu at gennemføre en samlet evaluering af forskningen fra Galathea 3 ekspeditionen – for at se om den 200 millioner kroner dyre satsning var pengene værd. Det skal ske om nogle år, når forskerne har haft en chance for at publicere, fortæller kon-torchef **Thorkild Medom** i Videnskabsministeriets juridisk administrative kontor:

"Skal man sammenligne med Galathea med noget kunne det være det strategiske miljøforskningsprogram, der var nogen-lunde i samme størrelsesorden. Ved at sammenligne kunne man give det et skudsmål, hvor meget fik vi ud af det, hvor meget kan man forvente af en satsning på 200 millioner kroner."

Ved at rydde op

Selv er Thorkild Medom i gang med at 'rydde op.' "Vædderen" er for længst begyndt at sejle som inspektionsskib igen. Forskningsudstyret skal afhændes, der skal aflægges regnskab, og om et par måneder kommer Ekspeditionsfondens rapport, hvor alle 71 forskningsprojekter afrapporterer overfor fonde og bidragsydere: Altså hvad blev pengene brugt til.

Hertil kommer en aftale med Aarhus Universitet, der vil samle alle forskningsrapporter og artikler fra Galathea – og sørge for at de bliver nummereret fortløbende. Det sker dog på frivillig basis. Forskerne bestemmer selv, om de sender ind.

Det der skilte Galathea fra de fleste andre forskningsprojekter, er de høje udgifter til logistikken – dvs. de mindst 80 millioner kro-

ner som er gået til driften og ombygningen af krigsskibet Vædderen.

Haslund: Danmark med havforsknings-tradition

Formanden for Dansk Ekspeditionsfond bestyrelse, **kammerherre Søren Haslund-Christensen** – er er dog ikke i tvivl. Han kan allerede nu konstatere, at satsningen var rigtig:

"Når næsten alle forskere siger, at de har fået mere ud af turen, end de havde regnet med, så er det da en succes. De 200 millioner kroner er givet rigtig godt ud. Vi har fået resultater, som vi sagtens kan være stolte af. Det er lykkedes at skaffe data hjem om den vigtige debat om fremtiden for Danmark og hele verden. Men det vil tage mange år før forskerne er færdige med at analysere og vurdere – og de skal jo også have mulighed for at score points på deres resultater."

Havforskere har påpeget, at det havde været meget billigere, hvis man i stedet havde købt sig plads på nogle af de talrige internationale havforskningskibe?

"Det er for firkantet - hvis Danmark skal fremstå som et land med havforsknings-tradition med Galathea 1 og 2 og andre skibe - så er det vigtigt at vi ikke altid kommer med på tommelfingeren, men at vi også kommer med vores eget skiv, som de andre kan komme med på."

Undervisningsministeriet: Ingen evaluering af formidling

Forskningsformidlingen stod som et vigtigt formål i projektet. Der skulle skabes en sammenhængende fortælling med et stort skib under dansk flag med mange danske ombord.

Departementschef i Videnskabsministeriet, **Uffe Toudal Pedersen**: "Hvis blot vi kan være med til at øge folkeskoleelevernes interesse for naturvidenskab en lille, lille, lille bitte smule – så er investeringen hentet mangefold." (FORSKERforum 197, september 2006). Det ville Undervisningsministeriet måske måle på. Men det bliver næppe til noget:

"Vi bliver nok svar skyldige," siger undervisningskonsulent i Undervisningsministeriets Gymnasieafdeling, **Jørgen Balling Rasmussen**, der koordinerer ministeriets Galathea-indsats:

"Vi er sikre på, at vores formidling på emu hjemmesiden (galathea3.emu.dk) har givet inspiration til skolerne. Hvor meget kan vi selvfølgelig ikke bevise, men der er mange fremragende eksempler på brug af materialet. Den egentlige effekt for læreprocesserne og for de unges motivation til at beskæftige sig naturvidenskab i fremtiden formoder vi er klart til stede, men den er langt sværere – eller umulig - at dokumentere, især allerede nu, hvor vi fortsat mangler at formidle det vigtigste: Forskningsresultaterne."

Hvad angår succesen henholder ministeriet sig til statistikken fra portalen galathea3.emu.dk. Mens Galathea var ude at sejle, var der 5000 unikke brugere om ugen – i dag er det faldet til 5000 om måneden. Hertil kommer positive tilbagemeldinger fra både skoler og gymnasier:

"Materialet er af nogle skoler blevet brugt ud over, hvad man kunne forvente. Især er der imponerende eksempler på skoler, der går i dybden med stoffet i samarbejde med forskere," siger Jørgen Balling Rasmussen, der gør opmærksom på, at undervisningsformidlingen forstærkes her i foråret med den ny portal (VirtuelGalathea3.dk).

tkw

Virtuel Galathea 3,5

Galathea3 sejler videre på internettet.

Forskningscenter Risø under DTU har fået fem millioner kroner fra tipsmidlerne til en hjemmeside, der skal formidle Galatheas forskningsprojekter til undervisning i folkeskolerne på gymnasier og erhvervsuddannelser. Meningen er at siden skal benytte den mest moderne webteknologi, lyder programklæringen.

VirtuelGalathea3.dk har 20 deltidsansatte, bl.a. ti erfarne faglærere fra gymnasium- og folkeskoleniveau – med fag som kemi, biologi, geografi, historie:

"Lærerne skal ud og interviewe forskerne og spørge dem, hvorfor de tog af sted, hvad målet var, og hvad der er kommet ud af det. Lærernes opgave er, at bearbejde stoffet pædagogisk og at formulere det, så det passer til pensum i de forskellige fag på forskellige trin. Målet er at lave forskningsbaseret undervisningsformidling," fortæller projektkoordinator Charlotte Hasager fra RISØ.

tkw

Månedens foto: Taget på Christiansborg Slotsplads under efterårets studenterdemonstrationer (Foto: Søren Hartvig)

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

'Venner

De fleste universitetslærere er ældre og så blufærdige, at de ikke tilmelder sig til cyberspace-mødestedet FACEBOOK. Der kan andre nemlig snage i, hvem du er 'venner' med

Meld dig til mødestedet 'FACEBOOK' på nettet, sæt dit navn og profil på, og du kan søge på netsiden for at finde om der er venner, bekendte eller bare kendisser, som du gerne vil forbindes med. Så kan du spørge ham/hende 'Skal vi være venner', og siger han/hun ja, så bliver du påført dennes profil – og han/hun på din. Og andre tilmeldte på FACEBOOK kan så se, hvem du er 'ven' med.

På den måde kan du få mange "venner". Statsministeren pralede fx med under valgkampen, at han havde hele 4000 af slagsen.

Blufærdige universitetslærere

Der er ikke mange universitetslærere på nettet. De omgås så mange mennesker, at de nok ikke har det store behov for at skaffe sig 'venner' i cyberspace. De vil også have et vist besvær med at holde orden på nuværende eller eks-studerende, som gerne vil være venner med dem. Men allervigtigst: De fleste er blufærdige, værner om deres privatliv; de skal ikke have udbasuneret på nettet, hvem de er venner med eller hvem de kender.

Og hvem gider have fjerne familiemedlemmer til at henvende sig? Tidligere klassekammerater med et tvangsmæssigt behov for at holde kontakt? Eller en

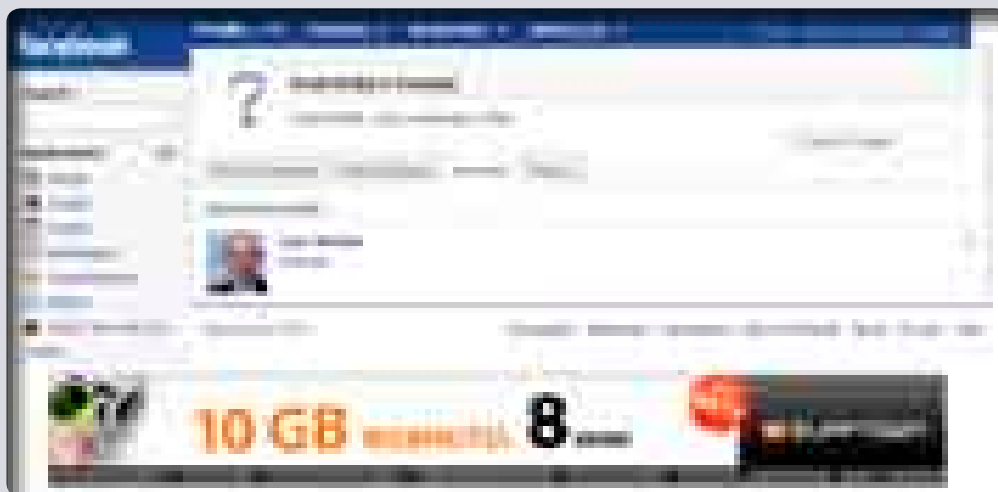
påtrængende drukmås fra din sidste charterferie?

De unge har ikke disse betænkeligheder. De er vant til at færdes på nettet, og der er måske også lidt bekræftelse i at have cyberspace-venner. Fra oktober til januar voksede de tilmeldte fra 70.000 til over 200.000. Nu er der langt over dette tal.

Forskere: Venneprofil giver status

Cyberspace-forskere siger, at sådanne kontaktflader er en ny form for 'social kontakt'. I stedet for at være meget i kontakt med få mennesker i hverdagen, så har du pludselig mange personer, som du er lidt i kontakt med. Det er ikke så forpligtende.

På mødesteder som Facebook og MySpace bliver kategorien "ven" mudret, fordi venskaberne bliver redskaber. Dels bruger du netværkene indadtil til at holde kontakten med mennesker, du er stødt på gennem livet, dels bruger du dem udadtil til at vise, hvem du er via dine venner. Din identitet bliver ikke længere forbundet med dine interesser eller dine færdigheder; det bliver hvem du er "venner" med. Som ung er der status i at have mange venner – hvor ældre måske mere ser det som et signal, hvem du er venner med og hvilken samfundsstatus, de har.

RUC-rector Poul Holm har fx kun en ven, fremgår det af hans profil på FACEBOOK. Det er hans tidligere eks-direktør, Lars Kirdan, som blev tvunget til at sige op i kølvandet på turbulensen om det såkaldte status-notat, som han og rektor var ophavs-mænd til, og som de modstræbende måtte trække tilbage efter mange måneders ballade. Det kostede direktøren jobbet. Men de er altså stadig 'venner' ...